

Universitätsbibliothek Wuppertal

Scriptores de orthographia

Keil, Heinrich

Lipsiae, 1880

Adamantii sive Martyrii De B muta et V vocali

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-2014](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2014)

p. 2295 P.

quod est urguere. urgere enim dicimus, non urguere: Vergilius 'urgentur poenis'. sine u positum est et illud,

ungere tela manu ferrumque armare veneno.

nam quominus unguo debeat dici evidenter apparet, quod nullum verbum est uo terminatum sive iunctim sive solute, ut non eandem u servet in praeterito, ut volvo volvi, eruo erui. ungo vero non ungui, sed unxi

1 quod est urguere *B* quod est urgere *A* quae est urguere *C* urgenti poenis *C*: *Verg. Aen. VI 561* 2 sine u] sic enim *A* 3 ungere ζ *A* urgere *BC*: *Verg. Aen. VIII 770* 4 unguo] ungo *C* quod nullum *A* quia nullum *C* quae (*corr.* quia) nullum *B* 5 siue iunctim siue solute *C* siue iuncti siue solute *A* siue iunctum siue solum *corr.* siue iunctim siue solute *B* siue iunctim siue solum ζ et *codex Bernensis 243* 6 ungo nero *B* unguo vero *AC*: *cf. Priscian. l. X p. 503, 16.* nam ungo Nisus quidem et Papirianus et Probus tam ungui quam unxi dicunt facere praeterito, Charisius vero unxi tantum

ADAMANTII SIVE MARTYRII

DE B MVTA ET V VOCALI

Artem quidem grammaticam nostris auctoribus recte scribendi loquendique gratia visum fuit insistere et illustrissimis suis nos concludere sudoribus, ut manifesta luce per eorum regulas gradientes sine quodam errore signa viamque litterarum sequamur. b autem litteram, quam ipsi mutam nominare maluerunt, et v vocalem, quam poni saepe pro eius potestate cognoscimus, non diligentius exercitatas dedere, quo modo cunctis dictionibus inseri debeant, nescio qua de causa. aut enim huiusce operis auctores latuit, aut eas contempserunt quasi leves aut ut certas ipsis neglexere nimium. sed quoniam nec tale studium cuiusquam inspexisse cognoscimus, et quae apud illos humilia manifesta sunt, apud nos magna et obscura consistunt, placet hoc commentario nostro acceptis seminibus ab Adamantio meo patre, qui sanctissimo gravissimoque iudicio auctor doctorque elocu-

N codex Neapolitanus IV A 11

P codex Politiani, nunc Monacensis 766

1 ADAMANTII SIVE MARTYRII DE PRIMA NOMINIS SYLLABA *P* Adamanti *N* 3 quidem *P* quibusdam *N* recte scribendique gratia suum fuit *P* 9 debeant *P* debent *N* aut enim huiusce operis auctores latuit *P* an enim huius operis auctor nos latuit *N* 11 cuiusdam *NP* 14 patre sanctissimo qui gravi summoque iudicio auctor ductorque elocutionis latinae visus est non futilis qui facundiae plenus nulli paene veterum elocutionis latinae partes primas visus est concessisse quantum natura *P* elocutioni *N*

p. 2295 P.

facit, quo modo pingo pinxi. et tamen nomini quod hinc fingitur sic insertam videmus u litteram, ut eveli non possit, sicut apud eundem Vergilium 'et pinguis unguine ceras'; et in consuetudine usurpatum unguentum dicitur, quod tamen sine u debet scribi.

Leprosi a pruritu nimio ipsius scabiei dicti sunt, et ideo per p scribi debent.

Mille numerus a quibusdam per unum l scribitur, quia milia dicimus, non millia; alii melius per duo l existimant scribendum.

1 et tamen nomina quae (in marg. l quod) hinc fingitur B et tamen non utique nomini quod (quae C) hinc fingitur AC, et tamen in nomine quod hinc fingitur Velius Longus 2 uidemus ϵ A uidimus BC 3 et pinguis] Verg. georg. III 450 ungui neceras A ungi necedas C unguine tedas B ϵ in consuetudinem Par. ϵ et deleta m B 4 ungentum corr. unguentum B quod tamen ϵ Par. quae tamen BC quae A debent A 5 a pruritu ϵ scabiae C 7 quia] qu. corr. quia B, quod codex Bernensis 243

MARTYRII DE B ET V

tionis latinae visus est non futilis, quantum natura ministravit, exponere duorum gratia. ex hoc enim prodesse quidem licet parva legentibus atque scribentibus, aeternam vero gloriam nostro labori parare sine dubio credimus. syllabas igitur unius cuiusque dictionis supra dictis litteris accommodatas sive capite fulgentes sive medio vallatas seu finem observantes, quantum ratio exposcit, tractabimus inspectis praecipue diligenter antiquis exemplariis, quae sunt a nostris iam dudum probata maioribus. et quia sine vocalium ordine syllabas posse nullo modo consistere ipsa primum natura, institutionibus deinde praeceptisque doctorum instructi cognoscimus [tum vocalium], pro earum dignitate inceptum operis huiusce proponemus. summa itaque et generalis nostra divisio in nomine verboque spectabitur. sed hae quoque partes dividuntur trifariam, id est in primam mediam atque ultimam syllabam, haec distributio quamvis apud Graecos Herodiano displicuit. et primum incipiamus de nomine ac de prima nominis syllaba, exercentes ubique scilicet nominativum, quod alii casus notabuntur similiter. et quoniam in quibusdam istum deficere novimus, per quoscumque casus inveniemus, illa quoque nomina tractare temptabimus.

2 enim] eñ N, om. P parva P pura N 9 praeceptis quae NP
10 tum vocalium om. P inceptum operis huiusce proponemus P in
optimo operis huiusce proponimus N 12 spectabitur sed haec quoque partes dividuntur P spectabitur sed haec quoque partes dividentes N 15 quod P
quo N

V EX ADAMANTIO MARTYRIO DE B ET V

Va syllaba praefulgens in capite nominis per v vocalem loco positam consonantis scribetur, quoniam haec apud Latinos littera plus valet quam b muta, quia et vocalis est et, dum crassiorem exprimit sonum, transit in
 5 consonantium potestatem, ut vates vanus vagus validus vacuus, exceptis basio balineo et baculo, a quo bacillus nascitur deminutivum. illa quoque nomina, quorum secunda syllaba in a litteram desinit, per b mutam scribentur, ut balatro ἄσωτος, balatus, barathrum [barbarus] ac talia. |

1 EX ADAMANTIO MARTIRIO DE B ET U (U ET B A) AC ADAMANTII MARTYRII DE B ET U B 2 loco positam consonantis om. B 3 scribitur AC haec] h B 6 bassio balneo A bassio balne C deminutivus ABC 7 per b mutam scribentur ut balatro ἄσωτος balatus barathrum B per b mutam scribuntur ut balatro. acuit. de (vel de) balat barathrum C per b mutam scribuntur ut balat barathrum A, per b mutam scribentur, ut bambalo ψελλιστής, bacca, balathro ἄσωτος, balatus βληχηθμός, barathrum ε et Carrio antiq. lect. II 2 'ex fragmento libri Gemblacensis in paucis pagellis reliquo', h. e. ex Martyrii libro, ex quo et hoc loco et infra p. 174, 5 excerpta Cassiodorii primus Carrio auxerat.

MARTYRII DE B ET V

DE NOMINE AC DE PRIMA NOMINIS SYLLABA

Va syllaba praefulgens in capite nominis per v vocalem loco positam consonantis scribetur, quoniam haec apud Latinos littera plus valet quam b muta, eo quod et vocalis habetur et consonans, quando usus poposcerit,
 5 ut vates vagus vanus validus vacuus vagina, excepto basio. balineum enim et baculum, a quo etiam bacillum nascitur diminutivum, ex graeca elocutione transfigurata consistunt. praeterea excipi cognovimus haec quae subiecta sua cum interpretatione reddemus, quae nusquam nisi in diversis cottidianis glossematibus repperi, batiola ποτήριον, basus φαλλός, τὸ
 10 αἰδοῖον τῶν βιολόγων, batulus μογίλαλος. haec nos, quoniam lecta non invenimus, inscrutata relinquimus. illa quoque nomina, quorum secunda syllaba in a litteram desinet, per b mutam scribentur, ut [bambalo ψελλιστής] bacca κόκκος, balatro ἄσωτος, balatus βληχηθμός, barathrum ac talia.

2 prefulgens N 3 scribitur N 4 b om. NP usu poscente ut vates vanus vagus validus vacuus vagina excepto basio quia per detractionem litterae facit verbum cuius imperatibus enbasa (leg. est basa) mutavit ergo scripturam ne putetur nomen quod significat σκευη balineum P 7 consistunt quod enim illi balanion nos balneum et quod illi βακλον nos baculum dicimus his praeterea P 8 quae nusquam nisi P uenus quamuis N 9 glosemmatibus N basus φαλλός τὸ αἰδοῖον τῶν μολογῶν et in marg. Γμιμολόγων Ἰμυθολόγων N babus φαλλος (vell. om.) P 12 in a littera N bambalo ψελλιστής om. P 13 bacca κόκκος balathro ἄσωτος balatus βληχηθμός ac talia P bacca βαραθρον ἄσωτος balteus barathrum ac tali N

Ve correpta nominis principium obsidens v digammon similiter habet in scriptura, ut Venus venia verecundus venerabilis vetus venenum vehemens vehiculum, ita tamen, si non ab adverbio quod est bene compositionem habuerint nomina. haec namque per b mutam notabuntur, eo quod adverbium bene per b mutam scribi ratio regularum compellit hac de causa. constat quaedam adverbia a nomine venire, et si nominis datus casus singularis in o desinat, ultima o littera in e tam brevem quam longam conversa facit adverbium, ut doctus docti docto docte, malus mali malo male. ergo et bonus boni bono bone debuit facere. sed ne vocativus casus, non adverbium putetur, ut est 'o bone vir', visum est etiam paenultimam o litteram in e convertere, ut hoc adverbium, illud nomen iudicetur. igitur a bono factum est adverbium bene. bonum vero per hanc litteram significari monstrabunt sequentia. itaque si ab adverbio quod est bene composita fuerint nomina, per b mutam scribuntur, ut benignus

1 digammon om. B 2 venia] uena B 5 hac de causa quod constat B
11 paenultimam om. B 12 iudicet C indicet Carrio

MARTYRII DE B ET V

Ve correpta nominis principium obsidens v digammon similiter habeat in scriptura, ut Venus venia verecundus venerabilis vetus venenum vehemens vehiculum, ita tamen si non ab adverbio bene compositionem habuerint nomina. haec namque per b mutam notabuntur, eo quod adverbium bene per b mutam scribi ratio regularum compellit hac de causa. quaedam adverbiorum a nomine venire non dubium est, et si nominis datus casus singularis in o desinat, ultima o littera in e tam brevem quam longam conversa facit adverbium, ut doctus docti docto docte, malus mali malo male. ergo et bonus boni bono bone debebat facere. sed ne vocativus casus, non adverbium putetur, ut 'o bone vir', visum est etiam paenultimam o litteram in e convertere, ut hoc adverbium, illud nomen iudicetur. igitur a bono factum est adverbium bene. bonum vero per hanc litteram signari monstrabunt sequentia. sic itaque si ab adverbio bene composita fuerint nomina, per b mutam scribentur, ut benignus benivolens

1 Ve correpta nominis constituta a principio v litteram similiter in scriptura tenebit ut venus venia verecundus venerabilis vetus veteris venenum veratrum vehemens vehiculum P 3 habuerint nomina haec namque P habuerint namque haec nomina N 4 mutam om. N, add. P 6 venire non dubium est si P venire et si N, in quo venire — desinat omissa et postea superscripta sunt
9 bone debebat facere P bene debebat facere bone N 10 putetur P putaretur N ut in terentio bone vir P penultimam o litteram P ut penultimam litteram N 11 iudicetur] nuncupetur P 13 signari] significari NP

p. 2296. 97 P.

benivolus beneficus, dumtaxat a beneficiendo: nam a veneno per v scribi nullus ignorat. meminimus tamen beatum a superiore abhorrere regula, quod primam syllabam nulla sequitur consonans. et quoniam huic opponitur regulæ vehemens et vehiculum, ammonemus h facere adspirationem
 5 (ut in multis, hic quoque v praelatam videmus), quam poni pro consonante possibile est. ve producta similiter in capite constituta, siquidem masculini vel neutri generis erunt nomina, in quibus hæc fuerit prae-
 10 a masculino venire non cernitur, per b mutam scribentur, ut besica belua bestia, ita tamen si non duarum fuerint syllabarum: | nam mutabunt scripturam, ut vena vespa et his similia. his quoque opponitur beta, quam

1 beneficus C, corr. beneficus B, beneficus A 3 quod] quae B 4 ammonemus hoc facere adspirationem, ut in multis ita hic quoque v praelatam videamus Carrio h] hoc ABC 6 possibile est. vae diphthongus sive sola est, ut vae misero mihi, sive cum nomine componit usus, ut vaesanus (si vero minime componit usus ut uesanus C si ne minime ut uesanus A) per u digammon scribitur, ve producta AC et Carrio 7 fuerit om. ABC 9 veratrum] uerum BC ueru A ueretrum μόριον 5 12 quam graeci AC quae grece B

MARTYRII DE B ET V

beneficus. meminimus tamen beatum a superius dicta abhorrere regula, quod primam syllabam nulla sequitur consonans. et quoniam huic etiam opponitur regulæ vehemens et vehiculum, admonemus adspirationem, ut
 5 in multis, hic quoque inseri pro consonante possibile. ve producta in eadem sede conlocata, siquidem masculini vel neutri generis erunt nomina, quibus hæc fuerit praeposita syllaba, per v vocalem pro consonante signabitur, ut venator velum [veretrum τὸ μόριον] veratrum venabulum. si
 10 erunt vero feminina tantummodo, quorum origo a masculino venire non cernitur, per b mutam scribentur, besica ἡ φῦσα, belua, bestia, ita tamen si non duarum fuerint syllabarum: nam mutabunt scripturam, ut vena, vespa ἀνθηδών et similia. his quoque opponitur beta, quae graece σεῦτλον ἢ κατὰ Ἀττικοῦς τεῦτλον vocatur, quoniam in graeco idem genus observare non potuit. praeterea quaerimus, cur veritas et feminini generis

1 beneficus P a om. N: a superius dicta regula discrepare P 2 et ante quoniam et deinde etiam om. P 3 ammonemus h aspirationem P 4 possibile et vae diphthongus sive sola est ut ve misero mihi sive nomini componitur ut vaesanus per v digammon scribitur. ve producta P 6 quibus P quorum N

7 velum veratrum venabulum P velum veratrum τὸ μόριον venabulum et in marg. veratrum N 11 quae graece P quod graece N 12 κατὰ Ἀττικοῦς om. P observare non potuit P nõ observare non potuit N

p. 2297 P.

Graeci *σεῦτλον* appellant, quoniam in graeco idem genus observari non potuit. praeterea quaerimus, cur veritas et feminini generis existens et superans disyllaborum mensuram per v, non per b scribatur; et dicimus, quia non est primae nomen positionis, sed descendit a mobili genere. est enim verus vera verum, ex quo nascitur appellatio veritas, et ideo primiformis sui regulam necessario defendit. simili modo et venatrix masculini sui originem sequitur.

Vi longa vel brevis nomini praebens initium, si a numero bis, id est secundo, composita fuerit, per b mutam scribetur. discretionis enim gratia bis numerus per hanc litteram scribitur, ut separetur a nomine monosyllabo, quod vim et necessitatem significat, veluti biceps bilinguis biformis bipatens biennium bimum biga biduum bicolor bipennis biugum ac talia. si autem pura remaneant numero, v tractam in consonantium potestatem habebunt positam, ut victor vinum vitis victus vinitor vita

1 seutlon B sedutlon AC observari non potuit idem genus AC 3 disyllabarum C desyllabarum A sed dicimus ABC 4 descendat B 5 apellatio A appellatio B appellatium C 9 composita fuerit per b mutam scribuntur B composita fuerint per b mutam scribuntur Par. 5 10 separet B 11 quod uim A quod ui C quia uim B quod est uis Carrio 12 bipatens] bipartenis B 14 victus] vetus ABC Par. an vitus?, quod est apud Probum inst. p. 116, 22

MARTYRII DE B ET V

existens et superans disyllaborum mensuram per v, non per b scribitur; et dicimus, quod non est primae positionis nomen, sed descendit a mobili genere. est enim verus vera verum, ex quo nascitur appellatio veritas, et ideo primiformis sui regulam necessario defendit. simili modo et venatrix masculini sui originem sequitur.

Vi longa vel brevis nomini praebens initium, si a numero bis, id est secundo, composita fuerit, per b mutam scribetur. discretionis enim gratia bis numerus per hanc litteram scribitur, ut separetur a nomine monosyllabo, quod vim et necessitatem significat, veluti biceps bilinguis biformis bipatens biennium bimum biga biduum bicolor bipennis biugum ac talia. si hoc autem pura remaneat numero, v tracta in consonantium potestatem fuerit posita, ut victor vinum vitis victus vinitor vita via vidua vipera viator vitisator, praeter bitumen, quia neutri generis consistens numerum disyllaborum excessit; bilem etiam discretionis causa: nam si felle[m] signi-

1 disyllaborum personam P syllabarum mensuram N 3 appellatio om. N, add. P 7 composita fuerint per b mutam scribentur N composita fuerit per b mutam formabitur P 10 bis patens N bigae P bipennis P 11 v tractam in consonantium potestatem habebit ut victor viscum vinum P potestate N

p. 2297. 98 P.

vidua vipera viator vitisator, praeter bitumen, quia neutri generis consistens numerum disyllaborum excessit; bilem etiam discretionis causa: nam si fellem significat, per b mutam, si abiectum aliquid ac parvi pretii, per v scribetur. bibula autem a verbo quod est bibo traducitur, cuius
5 postea regulas dabimus.

Vo brevis vel producta servans principium nominis per v litteram vocalis amissa potestate scribetur, ut voluntas voluptas vorago vocabulum vomitus votum; bono tantummodo regulam superante, eo quod in tria genera dispertitum sit, cum praedictorum nihil figuram mobilium recipiat.

10 Bu seu producta seu correpta fuerit praeposita, b mutam habebit, ut buxus bufo bustum bucina bucula et huiusce modi omnia. nullo enim modo poterat ipsa sibi v littera praeponi non coniuncta etiam alia consonanti in prima syllaba. cum tamen dissimilis continuo littera fuerit subsecuta, ut vultus vulgus Vulcanus, per v digammon scribetur. | nam si prima syllaba

1 quia] quod AC 2 numerus B disyllabarum BC bile ABC
discretionis causa dicitur nam B 3 fel εA 4 autem om. A 9 mobili-
lium figuram B 11 buffo AC 12 poterat ipsa sibi u littera praeponi B
poterat ipsi sibi praeponi A poterit ipse sibi praeponi C non coniuncta
etiam aliae B non coniuncta ēē alia C non coniuncta esse aliae A 14 scri-
bentur ABC

MARTYRII DE B ET V

ficet, per b mutam scribetur; si breve aliquod, per v digammon scribetur. bibula enim a bibo verbo traducitur, cuius postea regulas meditemur.

Vo brevis vel producta observans principium per v litteram vocalis amissa potestate scribetur, ut voluntas voluptas vorago vocabulum vomis
5 votum, bono tantummodo regulam spernente, eo quod in tria genera dispertitur, cum praedictorum nihil figuram mobilium recipit.

10 Bu sive producta seu correpta fuerit praeposita, b mutam habebit in scriptura, ut buxus, bufo *φυσίναθος*, bustum, bucina, bucula et huiusce modi omnia. nullo enim modo poterat ipsa sibi v littera praeponi alia etiam consonante in prima non coniuncta syllaba. cum tamen dissimilis continuo littera fuerit subsecuta, ut vultus vulgus Vulcanus ac talia, per v digammon scribetur. nam si prima syllaba desinat in consonantem, ex qua etiam secunda incipiat, b mutam repetit in scriptura, ut bucca bulla et similia.

3 observans punctum principium, sed punctum subducta lineola notatum N, in principio nominis posita P 4 ut ante voluntas om. N, add. P vomis et votum bono tantummodo regulam spernente P vomis votum bonus tantummodo regulam superant N 6 praedictarum nil N praedicatorum nihil P 7 b mutam habebit P b mutam habuerint N 9 v om. NP

p. 2298 P.

desinat in consonantem, ex qua etiam secunda incipiat, b mutam retinet scriptura, ut bucca bulla et similia.

Vac syllaba, quotiens praeposita fuerit, v vocalem habet pro consonante, ut vacca [id est iumentum] vaccinium [scilicet flos]. nam Bacchus et Baccha et baccar per b scribenda sunt. hec et hic syllabas inveni deficere. hoc unum barbarum didici, id est Bocchus, quod b mutam habere cognovimus in scriptura. et sciendum quod nomina peregrina, si trahantur ad latinum sermonem, b mutam sibi plerumque defendunt. ideo autem diximus plerumque, quia sunt quae latinis regulis serviunt, ut Massiva. hoc enim nomen licet barbarum constat, tamen regulam latinam scriptura conservat, quam suus locus monstrabit. buc syllabam in uno repperi solummodo nomine, hoc est bucca, quod per b mutam scribitur.

3 proposita B 4 uaccinum C bacchus et baccha et bachar A baccus et baccha bacc̄har B baccus et bacha bachar C Bacchus et Baccha bacc̄hari bachar Carrio 6 bocchos AB bochos C 10 barbarum esse constet Carrio

MARTYRII DE B ET V

Bab vel alia intercedente vocali nullam repperi nominis incipientem syllabam. Vac syllaba quotiens praeposita fuerit, v vocalem habeat pro consonante, ut vacca vaccinium. nam Bacchus et baccar sibi graeca vindicavit prudentia. vec vic syllabas inveni deficere. hoc unum barbarum didici, id est Bocchus, quod b mutam habere cognovimus in scriptura. et sciendum quod nomina peregrina, si trahuntur ad latinum sermonem, b mutam sibi plerumque defendunt. ideo autem diximus plerumque, quia sunt quae latinis serviunt regulis, ut Massiva. hoc enim nomen licet barbarum consistat, tamen regulam in scriptura conservat, quam suus locus monstrabit. buc primam syllabam in uno repperi solummodo nomine, hoc est bucca, quod per b mutam scribitur, ceu paulo ante rationem reddidimus. bad baf bag bak syllabas vel intercedentibus aliis vocalibus latina minus connumeravit facundia.

Val prima syllaba, siquidem l fuerit littera subsecuta, per v scribe-

2 habeat] habebit P 3 et baccar om. P 4 defecere N 6 traherentur — defenderunt P 8 Massiva P Massiva N barbarum consistit P barbari consistat N 10 in uno reperis solummodo nomine hoc est bucca P in unum repperi solum nomen hoc buccam N 11 reddimus NP 14 Bal prima syllaba siquidem l fuerit littera subsecuta per v digammon scribetur ut vallis et vallum nam vallenam ac vallistam a graeco dici mea putavit sententia hanc παρα το βαλλιν και στρωννναι τουτεστιν αναγειν si vero haec non sequeretur ut balvus balteus balneae et balvae θυραι nisi a vestibulo alio nomen hoc arutremur compositum. mihi tamen hoc etiam graecum videtur existere namque apud illos βαλβιδες οι καμπηρες et balbis αι των δρομαιων αφαιτηρια nominantur. Excipitur adverbium valde P subsecuta per v scribetur] subscribetur N

p. 2298 P:

Val prima syllaba, siquidem l fuerit littera consecuta, per v scribetur, ut vallis et vallum: nam ballena et ballistra per b scribenda sunt. si vero l non sequatur littera, per b mutam signabitur, ut balvus, balteus, balbae, id est ianuae; praeter adverbium valde, eo quod per detractionem i litterae dictum esse non dubium est. valide enim integra dictio consistit, ut arbitror, et hoc namque venit de nomine: facit enim validus validi valido. ergo valide adverbium facere debebat, unde si voluerimus incorruptam emittere dictionem, primae syllabarum subiaceat regulae. vel syllaba, siquidem sola permaneat, erit coniunctio disiunctiva, quae per v omnifariam scribetur. si vero caput fuerit nominis, b mutam habeat in scriptura, ut bellum bellissimum et bellaria; praeter vellus discretionis gratia. nam si per v vellus scribatur, genere neutro ac declinatione tertia

1 l littera fuerit consecuta B 2 vallis] ualles ABC nam ballena et ballistra B nam aballena balistra C natabalena balista A 3 balbus balteus balbe C balbus balteus baluae A balteus balbus baluae B 4 eo om. B 5 est om. B 6 namque euenit ABC 7 inde si uoluerimus incorruptam B

MARTYRII DE B ET V

tur, ut [Valentinianus] vallis et vallum. nam ballaenam et ballistram a graeco sermone dici mea putavit sententia, hanc *παρὰ τὸ βάλλειν ἐαντήν καὶ ῥίπτειν*, illam *παρὰ τὸ βάλλειν καὶ στρωνόναι, τουτέστιν ἀναιρεῖν*. si vero haec non sequetur littera, per b mutam signabitur, ut balvus ὁ ψελλός, balteus et balbae *θύραι*, nisi a vestibulo et albo nomen hoc arbitremur compositum: praeter adverbium valde, eo quod per detractionem i litterae dictum esse non dubium est. valide enim integra dictio consistit, ut arbitror, et hoc namque venit de nomine: facit enim validus validi valido. ergo valide adverbium facere debebat, unde si voluerimus incorruptam emittere dictionem, primae syllabarum subiaceat regulae. vel syllaba, siquidem sola permaneat, erit coniunctio disiunctiva, quae per v digammon omnifariam scribetur. si vero caput fuerit nominis, b mutam habebit in scriptura, ut bellum bellissimum et bellaria *τὰ τραγήματα*: praeter vellus discretionis gratia. nam si per v digammon scribatur vellus, genere neutro ac declinatione tertia nuncupetur, ut villum significet: hoc vellus enim huius velleris dicitur. si autem per b mutam notetur, genere masculino ac declinatione secunda declinabitur, ut scitum denuntiet: hic enim bellus

1 ballaena et ballistram N 2 ἐαντήν] αἰδότην N 4 sive haec non sequeretur littera N balvus] bálbus N 5 uertibulo N 6 arbitretur N 8 et hoc om. N, add. P 10 syllabarum subiaceat P syllabae subiectae N 11 permaneat N permansit P 12 habebit P habeat N 14 nam — tertia om. P 15 ac] a N 17 ac P et N

p. 2298. 99 P.

nuncupetur, ut lanam significet: hoc vellus enim huius velleris facit. si autem per b mutam notetur, genere masculino ac declinatione secunda declinabitur, ut scitum denuntiet: hic enim bellus huius belli, scitus vel iocosus, per casus declinabitur. | vil syllaba si fuerit antecedens, v vocalem habebit pro consonante, ut villus vestimenti, villa possessio. 5

Van et ven et vin syllabae v vocalem habebunt pro consonante, ut vannus ventus vindicta.

Vap praefinita syllaba v vocalem habebit pro consonante, ut vappa ὕδαρης. alias vocales inter v et p collocatas inveni deficere.

1 nuncupatur A 3 declinabitur] declarabitur B 5 possessio AC possio B possessio. Bam etiam vocalibus aliis intervenientibus in prima syllaba nullius nominis enuntiarum cognovi, nisi in glossematibus, Bammum ὄξυτάριον atque bambalo ψελλιστής: quae per b mutam scribuntur et Carrio antiq. lect. II 2: cf. p. 167, 7

MARTYRII DE B ET V

huius belli, scitus vel iocosus, per casus declinatur. vil syllaba si fuerit antecedens, v vocalem habebit pro consonante, ut villus ὁ μαλλός, villa ὁ ἀγρός. vol primam nominis syllabam neque brevem inveni neque longam, nisi antiquitus pro vul figuratam, ut voltus pro eo quod est vultus, volnus pro vulnus et similia. quae si libido fuerit adhibere, iuxta rationem vul syllabae necessario scribentur, per v digammon scilicet, ut vultus vulgus vulpes vultur Vulcanus; bulla quippe notata solummodo iuxta quam superius dedimus rationem.

Bam et vocalibus aliis intervenientibus in prima syllaba nullius nominis enuntiarum cognovi, nisi in glossematibus bamma ὄξύγαρον atque bambalo 10 ὁ ψελλιστής, quae per b mutam scribuntur. van ven vin syllabae v vocalem habebunt pro consonante, ut vannus ventus vindicta. bon bun syllabas non inveni praepositas.

Vap praefinita syllaba v vocalem habebit pro consonante, ut vappa

1 scitus vel iocosus P scitus an locus N 2 habebit P habuerit N ut villa villus et quia (leg. quae) ex eo traducuntur villatum et villosum sed inter haec illa est differentia quod arte villatum efficitur natura vero exornatum villosum ideo et Vergilius (Aen. VIII 177) dixit villosi pelle leonis. Vol P 4 antiquitus pro vul figuratum ut vultum pro vultu et volnus pro eo quod est vulnus P antiquitas pro vul figuratum ut quod est vultus volnus pro vulnus N 5 libitum fuerit adhiberi P 7 vulpes P vulpis N 10 glossematibus N bammun P 11 scribuntur quae graeca esse pleraque intellegimus bammum enim απο τον εμβληματος dictum esse aruitror bambalo vero nominatus est απο τον βαμβαλινζειν quod illi ορειν interpretantur βαμβακουργιαν την ορειναιαν ην και φαρμακουργιαν nominant. Van P 14 Vap praeposita syllaba v vocalem habebit pro consonante ut vappa ὕδαρης alias inter vocales v et p collocatas invenire non potui in q syllaba terminata nostram effugit scientiam et in margine Persius vappa lippus et in tenui f. m. P: cf. Pers. 5, 77 Vap] BAR N

p. 2299 P.

Bar cum incipit syllaba, b mutam habebit positam, ut barrus *ἐλέφας*, bardus *ἀναίσθητος*, bargus *ἀφνής*, barba. excipitur nomen proprium Varro tantummodo. ver et vir syllabae longae vel breves v vocalem loco positam consonantis habebunt, ut vertex, vergiliae *πλειάδες*, verbum, vir 5 virga virgo virtus Virbius. excipitur ab hac regula tantummodo berna, quod nomen licet ego invenerim per v scriptum, tamen, quia inlustris memoriae audiui Memnonium, hominem omnis facundiae iudicem, se dicentem de hoc reprehensum a Romano quodam disertissimo, quod per hanc enuntiaverit litteram, nos quoque notamus ac temptamus rationem reddere

2 excipit B 4 ΠΛΙΔΔΕΣ A ΤΤΛΟΙΔΛΕΣ B, om. C vir] uirus A uirum BC 6 tantum (corr. tam) quia (a ras.) inlustris memoriae audiui memnonium B tantūq; uia inlustris memoriae audiui meinonium A tamen illustris memoriae uirum memnonium C tamen Mennam inlustris memoriae audiui Mennonium ε 9 notamus ac temptamus A et codex Bernensis 243, notamus acceptamus (corr. acceptam) B, notauimus ac temptauimus C

MARTYRII DE B ET V

ὕδαρής οἶνος. alias vocales inter v et p conlocatas inveni deficere. in q syllabam definitam similiter invenire non potui.

Bar cum incipit syllaba, b mutam habuerit positam, ut barrus *ἐλέφας*, bardus *ἀναίσθητος*, bargus *ἀφνής*, barba et quod in glossematibus 5 inveni bargina *ἡ προσφώνησις βαρβαρικῆ*. excipitur nomen proprium Varro tantummodo a regula. ver vir syllabae longae vel breves v vocalem loco positam consonantis habebunt, ut vertex, vergiliae *πλειάδες*, verbum, vir virga virgo virtus Virbius. excipitur a regula tantummodo berna, quod nomen licet ego inveni per v digammon scriptum, tamen, quia illustris 10 memoriae audiui Memnonium, omnis hominem facundiae iudicem, se dicentem de hoc reprehensum a Romano quodam disertissimo, ut per hanc enuntiaverit litteram, nos quoque notamus ac temptamus rationem reddere quasi diversitatis causa. si enim berna domi genitum significat, id est *ὁ οἰκογενής*, commune est duum generum secundum veteres, trium vero

1 inter b et p N 2 inveniri non potuit N 3 cum incipit P cum incipiat N 4 bargus *αφανής* P bargus *αφής* N barba et barginna quod significat *προσφωνησιν βαρβαρικην* ut in glossematibus reperi. excipiuntur nomina propria ut Varro et Vargunteius tantummodo regula P glossematibus N 7 ut vertex] ver vervex P 9 scriptum in exemplariis plurimis tamen P 12 ac temptamus P et temptamus N 14 *τον οικογενη* commune est duum generum secundum quosdam cum in prima declinatione neutrum genus inveniri non volunt trium vero secundum alios ac meam opinionem quia hoc expetit et natura et apud Sallustium nomen fluminis neutro genere lectum est Thuria et Mulucha usque ad flumen Mulucha sub Iugurta erant (*Sall. Iug. c. 19*). igitur sive duum sive trium generum est commune est et per b mutam scribitur P

p. 2299. 2300. P.

quasi diversitatis causa. si enim berna domi genitum significet, id est *οἰκογενής*, commune est duum generum secundum veteres, trium vero secundum meam sententiam, et per b mutam scribitur. si vero temporale quoddam denuntiet, erit mobile: a vere namque vernus verna vernum fit, ut si quis dicat vernus sol, verna hirundo, vernum tempus, et v sicut 5 prototypon eius in scriptura tenebit. his ita se habentibus possumus etiam intellegere bernam dictum esse eum qui in bonis hereditariis natus est: bona vero per b litteram scribi supra dicta demonstrant. vor syllabam neque brevem neque longam in latino sermone ulli inveni praepositam nomini, nisi vortex pro eo quod est vertex, sicuti vulnus *pro eo quod* 10 *dicitur vulnus* antiquos figurasse | meminimus. bur similiter cognovi deficere praeter hoc quod in proprio didicimus nomine, id est Burria, quod etiam per b mutam scriptum esse secundum regulam novimus in supra dictis expositam.

3 meam] eam C 4 a vere namque AC Quare namque B 6 prototypon] primitivum B ita se AC itaque se B 8 supra dicta demonstrant AC supra dicta ratio demonstrat B 10 pro eo quod dicitur vulnus om. ABC 12 dicimus ABC

MARTYRII DE B ET V

secundum meam sententiam, et per b mutam scribitur. si vero temporale quoddam denuntiet, erit mobile: a vere namque vernus verna vernum fit, ut si quis dicat vernus sol, verna hirundo, vernum tempus, et v digammon sicut *πρωτότυπον* eius in scriptura tenebit. his ita se habentibus possumus etiam intellegere bernam dictum esse eum qui in bonis hereditariis 5 natus est: bona vero per hanc litteram scribi supra dicta demonstrant. vor syllabam neque brevem neque longam in latino sermone ulli inveni praepositam nomini, nisi vortex pro eo quod est vertex, sicuti vulnus pro eo quod dicitur vulnus antiquos figurasse meminimus. vur similiter cognovi deficere praeter hoc quod in proprio didicimus nomine, id est Burria, quod 10 etiam per b mutam scriptum esse secundum regulam novimus in supra dictis expositam.

Vas monosyllabum recognovi solum, quod per v litteram loco scribitur consonantis, ut vas. bassus etiam, id est grassus, in glossematibus repperi et per b mutam scribi cognovi. 15

1 meam] eam N 2 a vere om. N, add. P 4 his ita P ista N
5 bernam] benam N vernam P 6 bona] erna P demonstrant P demon-
strat N 7 ullius inveni suprapositam nominis NP 10 didicimus NP
12 expositum N expositum ubi fecimus mentionem bu syllabam nominis quidem
incipientem desinentem vero in consonantem ex qua etiam secunda incipit b
mutam repetere in scripturam P 14 glossemmatibus N 15 per b mutam sicut
et proprio nomine scribi cognovi P

p. 2300 P.

Bes longam similiter nomen monosyllabum repperi; significat autem uncias octo, quod b mutam tenere consuetudo tradidit in scriptura. brevem invenire non potui. nam vesper vestis ac similia, licet per v vocalem pro consonante scribantur, tamen iuxta rationem supra dictam, ubi fecimus mentionem ve correptam debere per v scribi, quoniam s littera sequenti syllabae sine dubio iungitur. vos, si pronomen fuerit, in monosyllabo per v litteram scribetur; cum vero disyllabum fuerit, id est vobis, prima syllaba per v, secunda per b scribetur. quando autem iumentum nomen invenitur, ut est 'procumbit humi bos', b mutam habebit in monosyllabo nominativi et vocativi casus; cum vero per alios casus coeperit geminari,

1 bes similiter longam nomen B 2 b mutam] bene mutam B 4 ubi fecimus bes correptam debere per u scribi ABC ubi fecimus bes correptam per b mutam debere scribi, debent per v scribi Carrio 5 sequenti syllabae s A sequentis syllabae BC 8 secunda per b scribetur s Par., secunda (secundum A) per b scribitur ABC 9 id est procumbit humi bos AB ut est bos C: Verg. Aen. V 481 nominativus et vocativus AC

MARTYRII DE B ET V

Bes longam similiter nomen monosyllabum repperi; significat autem uncias octo, quod [per] b mutam tenere consuetudo tradidit in scriptura. brevem non invenire potui. nam vesper vestis ac similia, licet per v vocalem pro consonante scribantur, tamen iuxta rationem supra dictam, ubi fecimus mentionem ve correptam debere per v digammon scribi, quoniam s littera sequenti syllabae sine dubio iungitur. vis nomen monosyllabum numero non subiaccens, sed quod interpretatur violentia vel potestas, v digammon tenebit in scriptura. nam quod significat numerum propter discretionem per b mutam scribitur, ceu superius fecimus mentionem. bissum etiam, quod integrum significat ἀξέβαιον, per b mutam in glossematibus repperi. vos longa, si pronomen fuerit, per v vocalem pro consonante positam, si nomen, per b mutam scribetur, aliis scilicet casibus in utroque numero hanc quae est in priorē syllaba scripturam sequentibus. sed quoniam in genetivo et in aliis casibus praeter vocativum hoc nomen crescere cognovimus et per v litteram posteriorem quoque syllabam enuntiarī (bos enim bovis, licet similem genetivo nominativum quidam decernant, et bovi dativo et accusativo bovem facit), evenit etiam quibusdam nominibus in casu nominativo v litteram penitus non habere, in aliis vero

2 quod b mutam consuetudo tradidit in scriptura P 4 fecimus mentionem] meminimus P deberi NP 5 sequentis P 9 bissum etiam ἀξέβαιον per b mutam in glossematibus reperi P ἀξέβαιον] ἀσάξρον N glossematibus N 11 positam om. N, add. P 14 per b litteram et deinde bobis bobi bobem P 15 decernat N decreverint P

12

p. 2300 P.

in prima syllaba b continet, in secunda v, ut bovis bovi bovem a bove, sicut in supra dicto pronomine variatis contrario litteris constat effectum.

Bat in uno tantum repperi nomine generis neutri pluraliter enuntiato, id est battualia, quae vulgo battalia dicuntur, quae b mutam habere cognovimus. exercitationes autem militum vel gladiatorum significat. inde etiam 5 battuatores τὸν βασιλεύς dici puto. vit per v scribitur, ut vitta.

Vix et vox monosyllaba didici tantummodo, quae per v litteram scribentur. alias vocales x quidem litterae antepositas, b autem litterae cohaerentes latina nescit omnino facundia.

VI DE MEDIIS SYLLABIS EIVSDEM ADAMANTII MARTYRII 10

De syllabis in capitibus nominum positis, quantum potuimus, | sine

4 id est battualia *Carrio*, id est battulia *ABC* dicuntur *B* dicunt *AC*
cognoscimus *A* 5 autem] at *B* 6 battuatores *C* 10 MARTYRII *AC*
11 nominum *B* nominis *AC*

MARTYRII DE B ET V

eandem litteram inveniri, ut Iuppiter Iovis, notandum quod etiam illa per v vocalem pro consonante scribentur ultimae vis syllabae servantia regulam, quam paulo post suus locus monstrabit. bus syllabam in capite nominis positam nullo modo invenire potui.

Bat in uno tantum repperi nomine genere neutro pluraliter enuntiato, 5 id est battualia, quod b mutam habere cognovimus. exercitationes autem militum vel gladiatorum significat. inde etiam battuatores τὸν βασιλεύς dici puto. bet deficere comperi. vit per v digammon scribitur, ut vitta. bot but syllabas romanum penitus non admittit eloquium.

Vix vox monosyllaba didici tantummodo, quae per v litteram vocalem 10 in consonantium potestatem tractam scribentur. alias vocales x quidem antepositas, b autem litterae cohaerentes per articulatas voces consistere latina nimium ignoravit facundia.

ADAMANTII SIVE MARTYRII SARDIANI GRAMMATICI
EXPLICIT DE PRIMA NOMINIS SYLLABA INCIPIT DE MEDIIS 15
SYLLABIS FELICITER

De syllabis in capite nominum positis, quantum potuimus, sine praeter-

2 servantia *P* servandam *N* 4 inveniri *N* 6 batalia et in marg. battualia *P*, batualia *N* 7 vel om. *N*, add. *P* batuatores *N*, corr. battuatores *P* 8 scribetur *P* ut vitta om. *N*, add. *P* 9 admittit] ammisit *P* 12 coherente particulatas voces *N* coherentes coherentes articulatas voces *P* 14 ADAMANTII SIVE MARTYRII SARDIANI GRAMMATICI et SYLLABIS FELICITER om. *N*, add. *P* 17 sine quadam ut puto praetermissione *P*

p. 2301 P.

praetermissione tractavimus. notum enim omnibus esse credo quod necesse est, b litteram nostro labori propositam si consonans fuerit consecuta, in quacumque dictione eam sine dubio scribi, ut blandus, gibbus *κνγτός*, bratteum, latebrae, tenebrae atque omnia talia. nunc rationabiliter mediae
5 syllabae nostrum sortientur laborem.

Va syllaba in medio nominis posita per v scribetur, ut avarus calvare, praeter carbasum, quod nomen graecum magis quam latinum arbitror. ambages enim per b mutam notatur, aut quod praeposita est m littera, aut quod ex duobus corruptis nomen arbitramur compositum, quasi ambo
10 actae: unde dicitur et ambire. ergo composita vel appellativa vel traducticia sive facticia, id est quae ex aliis facta sunt, notare debemus sequentes prototypa, id est primas positiones, ut novus novalis, rivus rivalis, et

1 quia necesse ABC 2 nostro labori propositam *Carrio*, n̄ labori proposita C non labari praepositam A labori propositam B 3 gibbus KIPTOC bratteum AC 4 bratteum] bractea vel braccium *coniecit Semlerus* 5 sortientur B sortiuntur C sorciantur A 8 notatur B notantur AC m litteram B 10 traducticia B ductitia AC 11 sive factitia id est primas positiones ut novus C sive facticia primitiva sua sequuntur ut novus A sequente prototypa B ut sequantur prototypa *Carrio* 12 novalis et rivus B

MARTYRII DE B ET V

missione tractavimus. notum enim omnibus credo consistere quod necesse est, litteram nostro labori propositam si consonans fuerit consecuta, in quacumque dictione b mutam sine dubio scribi, ut blandus, gibbus *κνγτός*, bratteum, latebrae, tenebrae atque omnia talia. nunc rationabiliter mediae
5 syllabae nostrum sortientur laborem.

Va syllaba in medio nominis posita per v digammon scribetur, ut avarus calvaria, praeter carbasum, quod nomen graecum magis quam latinum arbitror. ambages enim per b mutam notatur, aut quia praeposita est m littera, aut quod ex duobus corruptis nomen arbitramur compositum, quasi ambo actae: unde dicitur et ambire. ergo composita vel appellationes vel traducticia sive facticia, id est quae ex aliis facta sunt, notare debemus sequentes *πρωτότυπα*, ut novus novalis, et derivativa, ut Alba Albanus, silva Silvanus, privo privatum, libo libatum vel inlibatum. quo-

2 nostro praepositam operi P in quacumque parte cuiuscumque dictionis P 3 b muta N 4 bratteum P bratteam N tenebrae imbrifer umbraculum libripens librarius nubtiae scriptum labrum flabrum librum atque omnia talia P atque] aequae N 5 sortientur P sortiuntur N 7 caluara N caluare P 8 aut *utroque loco* P an N 9 nomen hoc arbitramur P 10 et om. P 11 vel traducticia P an traducticia N 12 ut rivus rivalis et derivatum alva alvanus silva silvanus novus novale privo P derivativū Alba N

p. 2301 P.

derivativa, ab Alba Albanus, a silva Silvanus, a privo privatum, a libo libatum vel inlibatum.

Ve correpta sive sola fuerit sive adiecta consonanti, per v vocalem loco positam consonantis notetur, ut iuvenis alveus fovea advena iuvenus caverna noverca et adversus praepositio, praeter trabeam. gubernator enim licet per b mutam scribatur, tamen hoc nomen arbitror a gubernato verbo figuratum consistere, cuius regulas postea meditabimur, cum ad tractatum b litterae trifariam in nomine positae venerimus. ita tamen, si non diminutiva nomina vel derivativa fuerint: illa enim, sicut superius diximus, prototypa sua sequentur, ut liber libertus libellus, hiems vel imber hibernus, flabrum flabellum, tabula taberna tabernaculum, bellator imbellis vel imbecillus, fabula fabella, quae omnia per b mutam ceu primiformia scribentur certissime. be producta per b mutam omnifariam scribetur,

1 derivatum B 4 notetur BC notatur A 5 noverca] cavea A 7 ad tractatum per b litterae B ad tractatum b litteram C ad tractandum b litteram A 10 ut liber libertus libellus vel imber hibernus (ymber hybernus B) AB ut bip (corr. lib) lipt' libellus l' iber ibernus C 11 flabrum flabellum B inbellis vel inbecillus B inbellis vel inbecillus AC 13 scribentur AC

MARTYRII DE B ET V

rum quia alia ex posteritatis syllaba nominum, alia ex verbis composita vel derivata sunt, suis locis rationem festinabimus reddere.

Ve correpta sive sola fuerit sive adiecta consonante, per v vocalem loco positam consonantis notetur, ut iuvenis alveus fovea advena iuvenus caverna noverca et adversus praepositio, praeter trabeam. gubernator enim licet per b mutam scribatur, tamen hoc nomen arbitror a gubernato verbo figuratum consistere, cuius regulas postea meditabimur. ita tamen, si non diminutiva nomina vel derivativa fuerint. illa enim, sicut superius diximus, prototypa sua sequentur, ut liber libertus libellus, labrum labellum, hiems vel imber hibernus, flabrum flabellum, tabula taberna, bellator imbellis vel imbecillus, quae omnia per b mutam ceu primiformia scribentur certissime. be producta per b mutam omnifariam scribetur, ut verbena, rubeta ó φρῦνος, ambesum, habena. excipitur avena, quae significat tibiam

1 aliae ex posteritate syllabae nominum N alia ex posteritate nominum syllaba P 2 vel derivata P an derivata N festinavimus N 4 notentur N notabitur P 6 scribatur P scribitur N 7 meditabimur P meditemur N 8 vel derivativa P an defectiva N superius dixi prototypa ut liber libellus labrum labellum flabrum flabellum P 9 prototypa sua om. N libellus] libellum N hiems an imber N 10 inbellis et inbecillus P 11 primiformia P primae formae N 12 be producta per b mutam scribetur omnifariam P In be — scribentur N 13 avena om. N, add. P tibiam an stipulam N

p. 2301. 2 P.

ut verbena rubeta ambesum habena. excipitur avena, quae significat tibiam vel stipulam, discretionis gratia. nam severus [quae] a saevo veniens posteritatis [causa] vus syllabae consequitur regulam.

Vi brevis per v vocalem habentem vim consonantis | scribetur, ut
 5 Favius Flavius avidus fluvius civitas favilla provincia exuviae manuviae oblivium diluvium savium lividum, simpuvium εἶδος σκεύους λερατικοῦ: praeter obitum nomen et subito atque obiter adverbia, quia ob et sub utpote praepositiones antiquos puto in scriptura servasse, b litteram non mediae sed primae adiungentes syllabae. Virbius etiam abstractus a regula,
 10 quoniam virum bis factum esse memorant, quem numerum per b mutam scribi ante dicta declarant: quidam virum bonum, alii herobium, tamquam sit ἦρως ἀναβεβιωκός, alii deum esse qui Viribus praeest interpretantur. his praeterea notatur ambiguus. namque m semivocali praeposita in una

1 berbena AB berbana C 2 seuer quae a saevo veniens BC seuer ase uo veniens A seuerus, quia a saevo venit ε 5 Flavius] fluvius A fluvius] flouius A 6 simpunium ΕΙΔΟΔΚΥΣ ΙΕΡΑΤΙΚΟΥ ΕΙΔΕΔΚΕΥΟΥΣ ΙΕΡΑΤΙΚΟΥ propter B subsicium ΕΔΔΟCCKΥΟΥΣ ΙΕΡΑΤΙΚΟΥ ΕΙΔΟCCKΕΥΟΥΣ ΙΕΡΚΟΥ praeter A simpunium grecum praeter C 7 quia] quae BC quibus A 8 prae-positiones εC praepositionem AB 11 declarent corr. -ant B herobium B uerobium AC, corr. erobium A 12 sit om. B ΕΡΟC ΔΝΔΒΕΒΙΚΩC ABC uiribus AC uiridibus B interpretant C 13 semiuocalis C

MARTYRII DE B ET V

vel stipulam, discretionis causa. nam severus a saevo veniens posteritatis vus syllabae consequitur regulam, cuius rationem suus locus monstrabit.

Vi brevis per v vocalem habentem vim consonantis scribetur, ut
 Favius avidus Flavius favilla provincia exuviae oblivium diluvium savium
 5 lividum, simpuvium εἶδος σκεύους λερατικοῦ: praeter obitum nomen et subito atque obiter κατὰ ταῦτόν adverbia, quia ob et sub utpote prae-positiones antiquos puto in scriptura servasse, b litteram non mediae sed primae adiungentes syllabae. Virbius etiam abstractus a regula, quoniam virum bis factum esse memorant, quem numerum per b mutam scribi
 10 ante lata declarant: quidam virum bonum, alii herobium, tamquam sit ἦρως ἀναβεβιωκός, alii deum esse qui Viribus praeest interpretantur [ipsum nomen]: et adverbium, quod verbum habet πρωτότυπον, cuius regulam monstrabunt quae fuerint exposita postea. his praeterea notatur

1 discretionis gratia ut separetur ab habena quam lorum interpretantur P
 3 ut favius flavidus avidus fluvius civitas favilla provincia exuviae manuviae oblivium diluvium P 4 deluvium N 5 λερατικόν N 6 κατὰ τὰ αὐτόν N, om. P 8 Verbius N 9 scribi ante lata declarant P scribunt elata declarat N 11 ἀναβεβιωκός P viridibus P interpretantur et adverbium ipsum verbum P 13 regulam P regulas N notantur ambitus et ambiguus P

p. 2302 P.

eademque dictione numquam v littera pro consonante sequitur. huic opponitur quamvis; sed hoc videtur esse compositum, cum posterior vis syllaba subiungitur plurimis, ut abs quovis quorumvis utrumvis ac talia. observandum tamen ne es pura syllaba terminaverit nomina: si enim fuerint ita enuntiata, per b mutam mediae syllabae sine dubio scribentur, ut abies scabies rabies. at haec quoque species bipertita consistit. nam si trisyllaborum maiorem habuerit numerum, per v necessario notabitur, ut illuvies proluvies ingluvies subluvies. lis etiam syllaba terminata per b mutam scribi compulit nomina, ut nobilis mobilis laudabilis mirabilis debilis habilis affabilis, exceptis servili civili et ovili, quae a servo a cive atque ove, a vis syllaba posteritatis deducunt originem, cuius postea regulas meditabimur. licet enim habitus excubiae probitas arbitrium dubium ac

3 ut abs quovis] ut quovis ubiuis C uerbis quovis A - 5 mediae syllabae B media syllaba AC 6 at] aut C, om. A 9 nobilis] nobis B 10 effabilis B exceptis seruili civili et ouile B exceptis seruilis civilis et ouile A exceptis seruilis civilis ouilis C 11 a vis] a ui A regulas AC regulam B 12 habitus AC abitus B

MARTYRII DE B ET V

ambiguus. namque m semivocali praeposita in una eademque dictione numquam v littera pro consonante sequitur. huic opponitur quamvis; sed hoc videtur esse compositum, cum posterior vis syllaba subiungitur plurimis, ut abs quovis quorumvis utrumvis ac talia. observandum tamen ne es pura syllaba terminaverit nomina: si enim ita fuerint enuntiata, per b mutam sine dubio mediae syllabae scribentur, ut abies scabies rabies. atque haec quoque species bipartita consistit. nam si trisyllaborum maiorem habuerint numerum, per v digammon necessario notentur, ut inluvies. lis etiam syllaba terminata per b mutam scribi compulerit nomina, ut nobilis mobilis laudabilis mirabilis, excepto [servili] civili et ovili, quod a [servo servilis] cive civilis atque ove ovilis vis syllaba posteritatis deducunt originem, cuius postea regulas meditabimur. licet enim habitus excubiae probitas arbitrium dubium ac talia per b mutam scribuntur, tamen hac de

1 semivocali P semivocalis N numquam P nam quae N 2 sed hoc om. N, add. P 6 sine dubio medias syllabas scribentur N media syllaba sine dubio scribitur P 7 atque P at N si trisyllaborum maiorem habuerint numerum per v digammon necessario notatur ut inluvies proluvies ingluvies P si trisyllaborum digammum necessario notentur ut inluvies N 9 scribi acuto antepenultimo enuntiata quando adhuc de brevi testamur compulerit nomina ut nobilis abilis affabilis atque omnia talia excepto civilis ovili quod a cive atque ove syllaba posteritatis deducunt originem P 10 ovili] vili N 11 vi syllabae N 12 meditabimur P meditemur N habitus excubiae probitas ambitus arbitrium P abitus excubiae probitas arbitrium N 13 scribuntur P scribentur N

p. 2302. 3 P.

talia per b mutam scribantur, tamen hac de causa, quoniam a verbis figurata consistunt, et sciendum quod quaecumque nomina cum verbis habent societatem, verborum regulis, quas postea [cum] loco suo dederimus, ipsa quoque necessario subiacebunt.

5 Bi longa, si paenultima fuerit, per b mutam scribetur, ut libido rubigo tibicen ambitus concubina cubile. sed hoc etiam manifestamus, quod horum quaedam | in transfiguratione corripuntur, ut tibicen tibia, cubile cubitus vel conubium, quae licet vim longarum amiserint, tamen eandem scripturam et in derivationibus desiderant custodire. sciendum praeterea
10 quod, si in compositis nominibus vel in antepaenultima sede vi longa inciderit syllaba, per v vocalem pro consonante scribentur, ut invitus divigenus Lavinia privilegium ac talia. privignum etiam huic regulae inservire non dubito, quod per detractionem e litterae dici puto: privignum enim

3 quas postea cum loco suo, sed postea ras. B, quae postea cum loco suo codex Bernensis 243, quas propterea cum loco suo AC 6 sed hoc etiam A sed hec etiam B sed haec et C quod harum B qua horum A quae harum C 7 corrumpitur corr. corripuntur B 8 amiserunt AC 9 et in corr. etiam in B 10 quod si C quia si B q si A vel in antepenultima sedem B uel in antepenultimis sedē C in penultima ante penultima sede A 12 lauvina AC deseruire C 13 quod per A quae per BC

MARTYRII DE B ET V

causa, quoniam a verbis figurata consistunt, et sciendum quod quaecumque nomina cum verbis habent societatem, verborum regulis, quas postea loco suo dederimus, ipsa quoque necesse subiaceant.

Bi longa, si paenultima fuerit, per b mutam scribetur, ut libido rubigo
5 tibicen ambitus concubina cubile. sed hoc etiam manifestamus, quod horum quaedam in transfiguratione corripuntur, ut tibicen tibia, cubile cubitus vel concubium, quae licet vim longarum amiserint, tamen eandem scripturam etiam in remutatione servare desiderant. sciendum praeterea quod, si in compositis nominibus vel antepaenultima sede vi longa inciderit
10 syllaba, per v vocalem pro consonante scribetur, ut invitus divigenus Lavinia privilegium ac talia. privignum etiam huic regulae inservire non dubito, quia per detractionem e litterae dici puto: privignum enim integram magis esse dictionem noster animus arbitratur. admonemus quoque quod in derivativis hic etiam, sicut ubique, spectabimus primiformium

2 a verbis habent P verbis habeant N 4 robigo P 5 manifestamus P manifestavimus N 6 cubile om. N, add. P 7 vel connubium N, om. P 8 etiam om. N, add. P in remotione P 9 vel et sede om. N, add. P 10 scribetur P scribentur N 12 enim om. N, add. P 14 spectavimus NP

p. 2303 P.

integram magis esse dictionem noster animus arbitratur. ammonemus quoque quod in derivativis hic etiam, sicut ubique, spectabimus primiformium regulas, ut cervix cervicale, pulvis pulvinarium, quas a posteritate syllabae venientes paulo post retegemus. hanc regularum divisionem confirmat scriptura convivii: nam dissimili tempore vivi syllabae constitutae notantur similiter, quod prior, id est antepaenultima, longa est et speciem regulae meruit paulo ante memoratae, ubi meminimus vi longam in antepaenultima sede constitutam per v vocalem habentem vim consonantis necessario scribi; manens altera brevis supra dictae servivit regulae, ubi diximus vi brevem in medio nominis positam per v notari. regulam ergo absurde non arbitror esse divisam.

Vo syllaba longa vel brevis in medio nominis posita per v scribetur,

1 ammonemus quoque in derivativis hic esse sicut ubique tractavimus primiformium regulas *Carrio* 2 hic etiam *Par.* 5, hic esset *B* hic esse *C* hic esse *A* spectavimus *AB* tractavimus *C* primiformium *B* 3 cervical *C* pulvinare *Carrio* 5 viui syllabae 5 viuii syllabae *ABC* 6 quae prior *ABC* 7 in antepeneultima sede constitutam *A* in antepeneultima sede constituta *B* in antepenultimam sed constitutam *C* 9 servit *A*

MARTYRII DE B ET V

regulas, ut cervix cervical, pulvis pulvinarium, quas a posteritatis syllaba venientes paulo post retegemus. et conubium vel ex nuptiis vel ex nubo verbo compositum esse quis abneget? sive igitur a nuptiis, b mutam habet secundum regulam quam ante posuimus, ubi diximus numquam v digammon consonanti praeponi, sive de nubo verbo factum esse dicamus, eandem scripturam tenebit secundum rationem quam in verbis festinabimus reddere. hanc regularum divisionem confirmat scriptura convivii: nam dissimili tempore vivi syllabae constitutae notantur similiter, quod prior, id est antepaenultima, longa est et speciem regulae meruit paulo ante memoratae, ubi meminimus vi longam in antepaenultima sede constitutam per v vocalem habentem vim consonantis necessario scribi; manens altera brevis supra dictae servivit regulae, ubi diximus vi brevem in medio nominis positam per v digammon notari. ergo regulam absurde esse divisam non arbitror.

1 cervix cervical vel cervicale pulvis pulvinar vel pulvinare *P* a posteriore syllaba *N* a posteritate syllabae *P* 2 retegemus et conubium — 8 notantur similiter *P* retegimus *τηδνε* regularum divisionem confirmat scriptura et conubium an ex nuptiis vel ex nubo — 7 reddere vivi syllabae convivii nam dissimili tempore constitutae notantur similiter *N* 10 memoratas *N* in antepenultima sedem *N* in antepenultimam sedem *P* 11 necessarium *NP* 12 supra dictae servivit ubi *P* supra dictae servavit scriptor tam ubi *N* vi *om. N, add. P* 14 non *om. N, add. P*

p. 2303. 4 P.

ut advocatus frivolum devotus favonius divortium, abortu et subole regulam propter praepositiones, ut puto, negantibus.

Bu syllaba per b mutam notetur certissime, ut tribunal robustus vocabulum stabulum ebulum vestibulum cunabulum moribundus furibundus
5 atque omnia talia, avunculo tantum minus regulae connumerato, ideo quod formam deminutivi vel derivativi servare minime dubitatur et quasi venire ab avo demonstratur. avum vero per v digammon scribi suus locus monstrabit.

Haec de mediis syllabis. |

VII ITEM EIVSDEM MARTYRII DE VLTIMIS SYLLABIS

10 Reliquum est ultimis nominum syllabis imponere studium.

Va syllaba nominis terminata, siquidem l antelata littera vel vocalis natura longa in paenultima fuerit, per v scribetur, ut silva malva ulva vulva calva uva stiva oliva saliva, praeter balbas, si tamen prior syllaba

1 friuolum B friuolus C friuolu A fauonius diuortium abortium et subolem A fauoniū diuortiū abortiū et subolē C fauonium abortum et subolem B
2 propter propositionis B 5 avunculo tam minus A avunculus tantum minus C avunculo t̄t nomine minus B ideo quod] ideoque ABC 7 monstravit ABC 9 MARTIRII AC DE ULTIMA SYLLABA A 13 calua uua stiva A calua uastiva C clava uua stiva B saliva praeter discretionis gratia (halua add. A) ideo ne non fores AC

MARTYRII DE B ET V

Vo syllaba longa vel brevis in medio nominis posita per v digammon scribetur, ut advocatus frivolum divortium devotus favonius, abortu et sobole regulam propter praepositiones, ut puto, negantibus. bu syllaba per b mutam notetur certissime, ut tribunal robustus vocabulum ebulum
5 cunabulum moribundus furibundus atque omnia talia, avunculo tantum minus regulae connumerato, ideo quod formam diminutivi vel derivativi servare minime dubitatur et quasi venire ab avo demonstratur, ut avus avunculus. avum vero per v digammon scribi suus locus monstrabit.

DE MEDIIS SYLLABIS EXPLICIT INCIPIT DE VLTIMIS
FELICITER

10 Haec de mediis syllabis. reliquum est ultimis nominum syllabis imponere studium.

Va syllaba nominis terminata, siquidem l antelata littera vel vocalis

1 vo syllaba longa vel brevis P vo longa an brevis N 2 abortus et soboles N avorto et subole P 3 ut puto P ut pote N 4 vocabulum pabulum ebulum vestibulum cunabulum B 5 cunabulum] cenabulum N 6 ideo om. N, add. P 7 minime P memini me N 8 monstravit N 9 DE MEDIIS — FELICITER om. N, add. P

per b mutam scribetur, discretionis gratia, ideo ne non fores, sed ineffabiles voces denuntiet. nam si per b mutam enuntiatur, *θύρας ἤγουν πλωνα λαμπρόν*, per v digammon ultima scilicet syllaba, de qua etiam nunc loquimur, *τὰς ψελλάς* significat: Persius 'balva de nare locutus'. si vero haec, id est l, non praefulgeat littera vel ex una vocali natura longa non erit paenultima, b mutam decenter in scriptura tenebit, ita tamen si non a masculino genere nomina fuerint figurata, ut herba tuba turba iuba larba barba, obba *ποτήριον*, glaeba, pronuba, orba. excipiuntur caterva Minerva, quae disyllaborum huius regulae superantia numerum habent longam positione paenultimam.

1 ineffabiles uoces A ineffabile uocis C ineffabile uocis B 2 nam si per b mutam enuntiat ΕΥΡΑΧΤΟΥΝΙΤΥΛΟΝΔΔΜΤΙΡΟΝ per u digammon ultimam scilicet syllabam de qua et nunc loquimur ΤΔΥellas significat Persius ualva locutus de nare si uero B nam per b mutam enuntiatur ΕΥΡΑΧΝΤΟΥΝ ΡΥΛΟΝΛΔΜΤΙΡΟΝ per u uocalem loco consonantis ultima syllaba de qua et nunc loquimur ΤΑC Vellas significat Persius ualba de nare loquutus si uero A Nam per b mutam enuntiat. Si uero C, nam si *θύρας ἢ τὸν πλωνα ἀμφίθυρον* significabit, per v digammon ultimam scilicet syllabam, de qua et nunc loquimur scribetur. Persius balva de nare locutus. si uero Carrio 5 haec] .h. B littera per b mutam scribentur uel ex una B 6 tenebit locum u ita tamen B 7 iuba larba] iuba larba BC iuba larba A, larba *δαμόνιον* editores 8 barba obba TIOTHPION gleba B barba abba ΠΟΙΝΠΙΟΝ gelba A barba abba gelba C 9 quae] quod C superant numerum ABC habentque A

MARTYRII DE B ET V

natura longa in paenultima fuerit, per v digammon scribetur, ut silva malva calva uua oliva, praeter balbas, si tamen prior syllaba per b mutam scribetur, discretionis gratia, ideo ne non tam fores quam ineffabiles voces denuntient. nam per b mutam enuntiatae *θύρας ἤγουν πλωνα λαμπρόν*, per v digammon ultima scilicet syllaba, de qua etiam nunc loquimur, *τὰς ψελλάς* significant: Persius 'balva de nare locutus'. si vero haec, id est l, non praefulgeat littera vel ex una vocali natura longa non erit paenultima, b mutam decenter in scriptura tenebit, ita tamen si non a masculino genere nomina fuerint figurata, ut herba tuba turba iuba, larba *δαμόνιον*, barba, obba *ποτήριον*, glaeba, pronuba. excipiuntur caterva Minerva, quia disyllaborum huius regulae superantia numerum habuere longam positione paenultimam.

Ve syllaba correpta per v digammon sine dubio scribetur, sive a se

1 ut sunt silva malva valva calva uua stiva oliva saliva P 2 calva] clava N 3 ne non fores quam ineffabilis uocis denuntiet N ne non fores quam ineffabile uocis denuntiet P 5 ultimam scilicet syllabam NP 6 significat P balva] Pers. sat. 1, 33 7 uel ex una P an ex una N 12 paenultima N 13 scribentur NP

p. 2304 P.

Ve syllaba correpta per v sine dubio scribetur, sive a se oriantur nomina, seu ab aliis veniant, ut conclave suave sive quidve atque his similia.

Bi non inveni terminatam nisi in pronomibus dativi casus et in adverbio, quae per b mutam omnifariam scribentur, ut tibi sibi ubi ibi, et in pluralibus nobis vobis. et semel sciendum quod quaecumque nomina sive pronomina in dativo casu singulari vel plurali b litteram habeant in alio casu penitus eadem non fulgente littera, per b mutam scribentur, ut omnibus similibus pluribus ac talia.

Bo syllaba definita per b mutam scribetur, ut turbo bubo et tabo, licet per ablativum casum enuntietur, excepto pavone solummodo.

Bal syllaba terminata per b mutam scribentur, quae in barbaris nominibus aut latinis nos novimus invenisse, ut Hannibal Hasdrubal. | alias vocales inter b et l conlocatas reperire non potui.

1 scribetur AC scribentur B sive posteriore loco om. C 3 terminatam s terminatum ABC in adverbis s 5 in pronomibus pluralibus AC sciendum q (quia C) quodcumque AC sciendum est Quodcumque B 8 pluribus B pluralibus AC 9 ut turbo et orbo bubo et abo A ut turba (corr. -bo) et turbo bubo et tabo B turbo abo bubo abo C ut turbo et orbo bubo et tabo s 12 aut latinis B at latinis A alatinis C haud latinis Semlerus

MARTYRII DE B ET V

oriantur nomina, sive ab aliis veniant, ut conclave suave sive quidve atque his similia. ve productam invenire non potui.

Bi non inveni terminatam nisi in pronomibus dativi casus et in adverbis, quae per b mutam omnifariam scribentur, ut tibi sibi ubi ibi, et in pluralibus nobis vobis. et semel sciendum quod quaecumque sive nomina sive pronomina in dativo casu singulari vel plurali b litteram habeant in alio casu penitus eadem non fulgente littera, per b mutam scribentur, ut omnibus similibus pluribus ac talia.

Bo syllaba definita per b mutam scribetur, ut turbo bubo et tabo, licet per ablativum casum enuntietur, solummodo excepto pavone. bu syllabam ac mutas omnes atque f semivocalem va syllabae cohaerentes vel intercedentibus aliis vocalibus cognovi deficere. unde suscepto reliquarum semivocalium numero regulas, quantum vires sufficiunt, meditemur.

Bal syllaba terminata per b mutam scribetur, quam in barbaris nominibus [aut latinis] novimus invenisse, ut Hannibal Hasdrubal Adherbal. alias vocales inter b et l conlocatas reperire non potui.

1 sive om. N, add. P 2 inveniri non potui N 4 adverbio NP scribentur P scribuntur N 7 per b mutam P per b litteram N 8 pluribus P pluribus N 9 finita P ut turbo et torbo bubo et tabo P 14 quam] quia NP 14 adherbal NP

Bam et ban syllabas cum aliis vocalibus in nominativo casu a latino sermone abhorrere cognovimus, excepto novem: significat autem indeclinabilem numerum, qui per v scribitur: notatis etiam quibusdam neutralibus, quae postmodum aliis subiciemus generibus.

Bar et ber syllabae terminatae per b mutam scribentur, si disyllabo-⁵rum non egrediantur numerum, quorum naturaliter longa minime carebit paenultima, id est si non fuerint trisyllaba, quae naturalem longam non habebunt paenultimam, ut iubar liber imber uber faber suber coluber Mulciber. si enim trisyllaba fuerint neutri generis, quae longam paenultimam naturaliter habebunt, per v vocalem loco positam consonantis¹⁰ notentur, ut cadaver papaver et similia. nam pulver, licet sit disyllabum, tamen, quoniam antiqui duplicem nominativum enuntiare maluerunt (non solum enim pulver sed etiam pulvis dixerunt), hac de causa per v scribitur. vir per v vocalem vim consonantis habentem scribitur, ut semivir

1 Bem et bam syllabas ABC 2 excepto uno nom Significat B 4 quem postmodum aliis subiciemus generibus B quod postmodum aliis subiciemus generibus AC 8 habebunt B habent A habet C coluber] Calaber 5 12 tamen (tm A) antiqui quoniam duplicem AB tamen antiqui duplicem C enuntiare B enuntiare AC 13 sed et pulvis dixerunt AC sed etiam pulvis (om. dixerunt) B

MARTYRII DE B ET V

Bam ban syllabas cum aliis vocalibus in nominativo casu a latino sermone abhorrere cognovimus, excepto novem: significat autem indeclinabilem numerum, qui per v digammon scribitur: notatis etiam quibusdam neutralibus, quae postmodo aliis subiciemus generibus.

Bar ber syllabae terminatae per b mutam scribentur, si disyllaborum⁵ non egredierint numerum, quorum naturali longa minime carebit paenultima, id est si non fuerint trisyllaba, quae naturalem longam non habebunt paenultimam, ut iubar imber faber uber suber coluber Mulciber liber et per analogiam verber. si enim trisyllaba fuerint neutri generis, quae longam paenultimam naturaliter habebunt, per v vocalem loco posi-¹⁰tam consonantis notentur, ut cadaver papaver et similia. nam pulver, licet est disyllabum, tamen, quoniam antiqui duplicem nominativum enuntiare maluerunt (non solum enim pulver sed etiam pulvis dixerunt), hac de causa per v digammon scribitur, vis syllabae posteritatis, cuius rationem suo loco monstrabimus, arripiens regulam. vir per v vocalem vim conso-¹⁵nantis habentem scribetur, ut semivir triumvir, licet composita, non sunt

1 a om. N, add. P 3 scribetur P 4 postmodo P postmodum N 8 iubar liver faver uver suver coluver mulciver et per analogiam verber P 9 verber — 10 longam om. N, add. P 12 quoniam om. P 15 monstravimus NP 16 licet composita et non consistunt simplicia P

p. 2305. 6 P.

triumvir, licet composita, non simplicia sint. vor per v notetur, ut livor et Mavors, si hoc nomen in hac parte poni necessarium dicimus: quidam enim non solum Mars, sed etiam Mavors, unde et Mavortia, dici volunt: excepto arbore, quoniam nuncupatur et arbor, quod per b mutam scribi
 5 docuit consuetudo. nam labor favor fervor pavor ex verbo figurata verbi quoque non abnegant regulam. bur syllaba terminata b mutam in scriptura tenebit, ut ebur robur.

Ves brevis definita [quae] syllaba per v vocalem pro consonante scribetur, ut dives. bes longa cum fuerit terminata, b mutam tenebit in scrip-
 10 tura, ut labes tabes pubes nubes, quamvis nubis quidam nominativum enuntiare maluerunt. vis per v vocalem loco positam consonantis, ut civis nivis navis clavis gravis pulvis suavis. licet enim scrobis et orbis per b | mutam scribantur, tamen hac de causa, quoniam quidam nominativum singularem sine i littera enuntiare voluerunt. bos per b mutam, ut arbor,

1 sint B sunt AC 2 si hoc nomen C si tamen hoc nomen B si et hoc nomen A dicimus AC ducimus B 4 quoniam nuncupatur AC quod nuncupatur B quod] quae ABC 5 favor] favor B 6 Bur syllaba terminata b muta scriptura tenebit C Bur syllaba b mutam scriptura tenebit A 7 tenebunt B 8 ves brevis definita syllaba per u vocalem pro consonante scribitur ut dives b mutam n̄ tenebit bes longa cum fuerit terminata in scriptura C 9 fuerit A fuerint B b mutam tenebunt B, om. A 12 nivis om. A

MARTYRII DE B ET V

simplicia. vor per v digammon notetur, ut livor et Mavors, si hoc nomen in hac parte poni necessarium dicimus: quidam enim non solum Mars sed etiam Mavors, unde et Mavortia, dici volunt: excepto arbore, quoniam nuncupatur et arbor, quod per b mutam scribi docuit consuetudo. nam
 5 labor favor fervor pavor ex verbo figurata verbi quoque non abnegant regulam. bur syllaba terminata b mutam in scriptura tenebit, ut ebur robur.

Bas syllabam terminari in latino sermone parum invenire potuimus. ves brevis definita syllaba per v vocalem pro consonante scribetur, ut dives. bes longa cum fuerit terminata, b mutam tenebit in scriptura, ut labes
 10 tabes pubes nubes, quamvis nubis quidam nominativum enuntiare maluerunt. vis per v vocalem loco positam consonantis, ut civis nivis navis clavis gravis pulvis suavis. licet enim scrobis et orbis per b mutam scribantur, tamen hac de causa, quoniam quidam nominativum singularem sine i littera enuntiare voluerunt. bos per b mutam, ut arbor, ceu superius meminisse
 15 cognoscimus. bus, siquidem masculini generis tantum nomina fuerint, per b mutam scribetur, ut cibus naebus morbus rubus globus nimbus lembus

4 nam labor favor N nam labor favor P 5 abnegat N 16 scribentur N

p. 2306 P.

sicut superius meminisse cognoscimus. bus siquidem masculini generis tantum nomina fuerint, per b mutam scribentur, ut cibus nebus morbus rubus globus nimbus lembus lumbus, nervo notato solummodo, quod, si illi e longa fuerit praeposita, faciet verbum: enervo enim ἐνεργίζω positio verbi dicitur, cuius rationem, cum de verbo locuti fuerimus, maturabimus reddere. observabimus tamen, si disyllaborum non egressa fuerint numerum aut paenultimam ex una vocali naturaliter longam minus habeant: nam mutabunt scripturam, ut rivus clivus acervus nominativus et cetera. sed quia Coroebus supergreditur numerum disyllaborum, per b mutam notatur, sciendum quod ideo hanc litteram tenuit in scriptura, vel quia peregrinum nomen minimeque latinum existit, vel quia paenultimam longam non ex una vocali, sed ex diphthongo meruit. si vero mobilia vel promiscua fuerint, per v vocalem loco positam consonantis scribentur, ut

1 cognoscimus C cognoscimur AB 3 quod (quae C) si illi e longa BC
cui si e longa A 7 aut penultimam B a paenultima AC longa A
8 cetera A ceteri B ceteri C 9 sed quia coroebus A sed quae coroebus C
sed quod coroebus B 10 Sciendum autem quia ideo B vel quia — vel
quod A vel quae — vel quod C vel qua. corr. vel quia utroque loco B 12 ex
diptongon ABC

MARTYRII DE B ET V

lumbus, nervo notato solummodo, quia, si e longa fuerit praeposita, faciet verbum: enervo enim ἐνεργίζω positio verbi dicitur, cuius rationem, cum de verbo locuti fuerimus, maturabimus reddere. observabimus tamen disyllaborum ut non egredierint numerum aut paenultimam longam ex una vocali minus naturaliter habeant: nam mutabunt scripturam, ut rivus clivus acervus genitivus nominativus et cetera. sed quia Coroebus supergrediens numerum disyllaborum per b mutam notatur, sciendum quod ideo hanc litteram tenuit in scriptura, vel quia peregrinum nomen, haut latinum existit, vel quia paenultimam longam non ex una vocali, sed ex diphthongo meruit. si vero mobilia vel ex parte mobilia vel promiscua fuerint, per v vocalem loco positam consonantis, ut novus nova novum, saevus saeva saevum, curvus curva curvum, balvus balva balvum, torvus torva torvum et clavus clava clavum, licet aliam per genera significationem suscipiunt; avus avia,

1 facit et verbum enervo — de verbo P faciet et verbum enervo ἐνεργίζω enervo positio verbi dicitur cuius rationem . n . cum de verbo N 3 observamus tamen disyllaborum ut non egredierint N observabimus autem si disyllaborum non egredierint P 5 ut trivus clivus acervus nominativus et genitivus et cetera P ut trivus clivus cervus genitivus nominativus et ceteri N 7 quod om. P 8 haud] aut P 10 vel promiscua P an promiscua N 12 valvus valva valvum P et clavus clava clavum si et aliam P et glavus va glavum licet . n . aliam N

p. 2306. 7 P.

novus nova novum, saevus saeva saevum, curvus curva curvum, balvus
 balva balvum, torvus torva torvum, clavus clava clavum, licet aliam per
 genera significationem suscipiunt; avus avia, cervus cerva, favus fava,
 quam similiter alter intellectus sequitur, nisi femininum discretionis gra-
 5 tia per b mutam voluerimus scribere; calvus calvarium et corvus pro-
 miscuum et hic et haec clavus alterum per genus significans: orbo gibbo
 probo subductis a regula, albo etiam discretionis gratia. nam cum ventrem
 significat, per digammon v, cum colorem, per b mutam scribetur cer-
 tissime. sciendum similiter quod hic quoque disyllaborum superantia nume-
 10 rum eandem scripturam *non* retineant, ut superbus superba superbum,
 acerbus acerba acerbum et palumbus promiscue, licet Vergilius feminino
 genere extulerit,

nec tamen interea raucae, tua cura, palumbae.

excipitur protervus: | nam lascivus per v scribitur, quoniam longam natura-

1 seus seua seuum ceruus cerua ceruum ualuus ualua ualuum toruus torua
 toruum (et *add. B*) clauus clava clauum *ABC* seuus seua seuum ceruus cerua
 curuus curua curuum toruus torua toruum et clauus clava clauum ξ et *codex*
Bernensis 243 2 alia *A* alia *BC* ξ 3 auus avia curuus curua flauus flava
 quam *A* auus avia ceruus cerua flauus flava quam *B* auus avia ceruus cerua
 flauus flava quam *C* 5 caluus caluarum *B* clauus caluarium *A* clauus claua-
 rium *C* *corr.* caluus caluarium *c*, caluus calua ξ 6 clauus *BC* clabus *A* aluus
c et Carrio gibbo] gillo *B* 8 significat *C* significant *A* significet *B*
 9 quod] que *B* 10 scripturam retineant *B* scripturam teneant *AC* 11 palum-
 bes promiscue *Carrio* 13 rauc& uacuare palumbae *A* raucae tua cauere palum-
 bae *C* palumbes *Carrio*

MARTYRI DE B ET V

cervus cerva, favus fava, quam similiter alter intellectus sequitur, nisi
 femininum discretionis gratia per b mutam voluerimus scribere; calvus
 calvarium et corvus promiscue et hic et haec clavus alterum per genus
 significans: orbo gibbo probo subductis a regula, albo etiam discretionis
 5 gratia. nam cum ventrem significat, per digammon v, cum colorem, per b
 mutam scribetur certissime. sciendum similiter quod hic quoque disylla-
 borum superantia numerum eandem scripturam non retinent, ut superbus
 superba superbum, acerbus acerba acerbum et palumbus promiscue, licet
 Vergilius feminino genere extulit

10 nec tamen interea raucae, tua cura, palumbes.

excipitur protervus: nam lascivus per v digammon scribitur, quoniam longam

1 favus fava quam similiter alterum alter intellectus sequitur *P* Flavius
 Flavia quamvis similiter alter intellectus sequitur *N* 3 clavus *P* lavus *N*
 7 non retinent *P* nonne retinent *N* 10 nec tamen] *Verg. bucol. 1, 58* 11 digam-
 mon *om. N, add. P*

p. 2307 P.

liter paenultimam tenuit, et sciendum quod, sive erunt disyllaba, sive hunc ampliaverint numerum, sive unius seu trium generum fuerint, si secundam ab ultima longam habeant, omnia per v vocalem pro consonante scribentur, ut rivus clivus flavus positivus comparativus et talia. meminimus tamen quod mobilium nominum feminina neutraque genera similem masculinorum suorum scripturam suscipiunt, ut flavus flava flavum, albus alba album ac talia. sed quia non omnia in bus desinentia existunt mobilia, sicut in principio huius regulae genera dividentes nos disseruisse meminimus (quaedam enim masculini generis inveniuntur solummodo, ut cibus nimbus, quaedam masculini et feminini, ut cervus cerva, quaedam neutra, ut aevum) sciendum quod etiam neutra, quae a posteritate bus syllabae non veniunt, per v digammon scribuntur, ut ovum arvom hervum, excepto libo, id est ποπένοφ. verbi enim ultima syllaba per b mutam scribitur hac de causa, quod a verbere dictum esse veteres existimaverunt, cuius rationem in ante latis tradidisse cognoscimus. 15

3 pro sonante B 4 rivus] trius A comparativus et talia *Carrio*, compositivus et alia ABC 6 ut flavus flava flavum C 7 sed quia non omnia B sed quae omnia AC 11 sciendumque etiam neutra B sciendumque ē neutra AC sciendum est quod neutra *Carrio* syllabę corr. -ba B 12 scribuntur B scribentur AC 15 cognoscimus C, corr. -ur B cognoscimur A

MARTYRII DE B ET V

naturaliter paenultimam tenuit, et sciendum quod, sive erunt disyllaba, sive hunc ampliaverint numerum, sive unius seu trium generum fuerint, si secundam ab ultima longam habeant, omnia per v vocalem pro consonante scribentur, ut rivus clivus flavus positivus comparativus et talia. meminimus tamen quod mobilium nominum feminina neutraque genera similem masculinorum suorum scripturam suscipiunt, ut flavus flava flavum, albus alba album ac talia. sed quia non omnia in bus desinentia existunt mobilia, sicut in principio huius regulae genera dividentes disseruisse meminimus (quaedam enim masculini generis inveniuntur solummodo, ut cibus nimbus, quaedam masculini et feminini, ut cervus cerva, quaedam neutra, ut aevum), sciendum quod etiam neutra quae a posteritate bus syllabae non veniunt per v digammon scribuntur, ut ovum arvom ervum, excepto libo ποπένοφ. verbi enim ultima syllaba per b mutam scribitur hac de causa, quod a verbere dictum esse veteres existimaverunt, cuius rationem in ante latis tradidisse cognoscimus. 15

1 penultima P 3 omnia] nomina NP 4 ut trivus P et alia N 7 sed quā n̄ omnia P sed quia nomina N 12 ervum arvom N 13 libo ποπένοφ a verbi N libro ποπένοφ verbi P 14 a verbere dictum P a verbo deductum N

p. 2307. 8 P.

Vax et vex et vix: unum tantummodo nomen per unam quamque syllabam repperi terminatum, ut vivax vibex verbex cervix, quorum media per b mutam, quae vero utrimque vel extrinsecus sunt per v significari cognovimus. reliquas ab his consonantibus insertas vocales latinum minus adscivit eloquium. ea vero quorum solutio superius compromissa est in tractatu sequenti b litterae trifariam in nomine constitutae congrua declaratione patefient.

VIII EIVSDEM ADAMANTII MARTYRII DE B LITTERA TRIFARIAM IN NOMINE POSITA

De b littera trifariam in nomine posita, quantum possibilitatis fuit, sufficienter, | ut puto, tractavimus. ab expositis enim recte iam intellegere possumus, siquid eveniet dictorum contrarium. ibi namque considerare debemus, ne aliquid dissimile fuerit vel genere vel numero syllabarum,

2 vivax vibex verbex B vivax vivex verbex C vivax vivex verbex A vivax vibex verbex Carrio mediam ABC medium Carrio 3 utrimque A utrimque BC 5 adscivit] adscribit B abscidit AC in tractatu sequenti de b littera trifariam in nomine posita congrua declinatione patefient 6 sequentis ABC declaratione B declinatione AC 8 ADAMANTII MARTYRIS A ADAMANTII MARTYRII C 9 positam utroque loco ABC 10 quantum possibilitatis fuerit B quantum possibilitas fuerit AC 13 debemus C syllabarum ū tempore A syllabarum vel temporum 5

MARTYRII DE B ET V

Vax vex vix: unum tantummodo nomen per unam quamque syllabam repperi terminatum, ut vivax, vibex ὁ μάλωψ, verbex τὸ πρόβατον, cervix, quorum media per b mutam, quae utrimque vel extrinsecus sunt per v digammon signari cognovimus. reliquas [ab] his consonantibus insertas vocales latinum minus adscivit eloquium.

ADAMANTII SIVE MARTYRII DE VLTIMA NOMINIS SYLLABA EXPLICIT FELICITER

De b littera trifariam in nomine posita, quantum natura valuit ministrare, sufficienter, ut puto, tractavimus. ab expositis enim recte iam intellegere possumus, siquid eveniet dictorum contrarium. ibi namque considerare debemus ne aliquid dissimile fuerit vel genere vel numero syllabarum, tempore, significatione, vel si ex alia parte orationis descenderit. quae observantes minus, ut reor, errabimus. restat nobis de b littera,

2 ut vivax vivex verbex cervix P vivex μάλωψ verbex N 4 significari NP 6 Adamantis sive Martyrii N 7 FELICITER om. N, add. P 11 debemus P 13 minus longius ut reor erramus recte nos de b littera P

tempore, significatione, vel si ex alia parte orationis descenderint, quae observantes minus, ut reor, errabimus. restat nos de b littera, quae similiter in verbis etiam invenitur, tractare plenam imponentes, ut puto, laboris rationem. nam si ex nomine verboque oratio perfecta componitur, hanc quoque partem et immeditam relinquere non necessarium et supra 5 eam laborare supervacuum iudico. de hac igitur parte regulas, quantum possumus, breviter meditemur, indicativi modi primam inspicientes personam, verbi scilicet activi vel etiam neutri. sicut enim activum, sic et passivum scribetur: nam in communibus et deponentibus nullam invenire potui quaestionem. ex datis enim in nomine regulis exponendisque in verbo quae 10 inveniuntur iudicabuntur facilius. primae autem personae similem formam sequentes retinere non dubium est. et quia omnis prima syllaba verborum, in communibus aut deponentibus media quoque per v vocalem loco positam consonantis scribitur, excepto baiulo, bullio etiam iuxta quam in

2 erranimus *ABC* restat ut nos — tractemus *Carrio* 3 puto] pote *B* laboribus *Carrio* 5 et immeditam relinquere necessarium et supra eam laborare non supervacuum *B* et immeditam relinquere non necessarium et supra eam laborare non supervacuum *A* et immeditam relinquere non necessarium est super eam laborare supervacuum *C* et immeditam relinquere non necessarium est, et super ea valde laborare supervacuum *Carrio* 6 regulas] restat ut *C*, om. *A* 10 exponendisque in verbo quae in verbo inveniuntur *B* exponendis quae in verboque inveniuntur *A* exponendisque in verbis inveniuntur *C* 12 et quia omnis] et quae omnia *ABC* et quia omnia prima syllaba verborum in communibus aut deponentibus veniunt, media quoque *Carrio* 13 aut] at *A* ac *C*

MARTYRI DE B ET V

quae similiter in verbis etiam invenitur, tractare plenam imponentes, ut puto, labori rationem. nam si ex nomine verboque oratio perfecta componitur, hanc quoque partem et immeditam relinquere non necessarium et supra eam laborare supervacaneum iudico. de hac igitur parte regulas, quantum possumus, breviter meditemur, indicativi modi primam inspicientes 5 personam, verbi scilicet activi vel etiam neutri. sicut enim activum, sic et passivum scribetur: nam in communibus et deponentibus nullam invenire potui quaestionem [recipiens]. - ex datis enim in nomine regulis exponendisque in verbo quae inveniuntur iudicabuntur facilius. primae autem personae similem formam sequentes personas etiam [reliquas] retinere non 10 dubium est. et quia omnis prima syllaba verborum, in communibus autem et deponentibus media quoque per v vocalem loco positam consonantis

3 partem immeditam relinquere non necessarium est super eam laborare supervacuum iudico *P* 8 recipiens *P* Recipi en *N* 9 indicabuntur *NP* 10 sequentes etiam retinere *P* 11 autem om. *P*

p. 2308. 9 P.

prima nominum syllaba dedimus rationem (bibō quoque propter discretio-
nem a vita per v, a potu per b scribendum est; et abeo, id est discedo,
obeo circumeo, subeo succedo ac similia praepositionum gratia per b arbi-
tror scribenda, etiam deponentia b mutam in scriptura tenere usus et
5 consuetudo antiquitus tradidit); reliquas, ut vires sufficiunt, una regula
generali tractare temptabimus, quippe regulis in nominibus datis firmis ac
manentibus, etiam si in verba figurentur. ut enim verba in nomen ducta
verborum regulas non amittunt, ita nomina loco posita verborum origine
regularum carere non possunt.

10 Ergo si tempus praeteritum modi indicativi in vi terminaverit sylla-
bam, media atque ultima syllaba | personae primae temporis praesentis
per v vocalem loco positam consonantis scribetur, eo quod omne praeter-
itum perfectum vi syllaba terminatum praeter bibi per v scribitur, foveo
fovi, faveo favi, moveo movi, paveo pavi vel [expaveo] expavi, lavo lavi,
15 iuvo iuvi, servio servivi; exceptis lambo lambivi, ambio ambivi ac talibus,

1 dedimus AB didicimus C 2 discedo ξ A discendo C descendo B 3 obeo
circumeo Carrio, abeo circumeo ABC arbitror scribenda etiam deponenda b mutam
B arbitror scribenda et deponentia mutam A arbitror scribenda esse deputantum
(corr. -andum e) muta C 8 quippe regulis C q̄p regulis A quapropter regulis B
7 etsi (corr. etiamsi) in verba (a ras.) B etsi in verbis A eē in verbis C in nomine
ducta C 8 amittunt B 14 expaveo om. B 15 lambo lambi ambio ambivi A lam-
bio lambibi ambio ambivi B lambo lambibi ambio ambivi C. 'forte cambio' Carrio

MARTYRII DE B ET V

scribitur, excepto baiulo, bullio ἀναπηδῶ etiam iuxta quam in prima
nominum hu syllaba dedimus rationem, bibo quoque propter discretionem,
et abeo obeo subeo ac similia praepositionum gratia, arbitror etiam depo-
nens b mutam in scriptura tenere usus et consuetudo antiquitus tradidit;
5 reliquas, ut vires sufficiunt, una regula generaliter tractare temptabimus,
quippe regulis in nominibus datis firmis manentibus, etiam si in verba
figurantur. ut enim verba in nomen ducta verborum regulas non amittunt,
ita nomina loco posita verborum origine regularum carere non poterunt.

Ergo si tempus praeteritum modi indicativi in vi terminaverit syllaba,
10 media atque ultima syllaba personae primae temporis instantis per v voca-
lem loco positam consonantis scribentur, eo quod omne praeteritum per-
fectum vi syllaba terminatum praeter bibi per v digammon scribitur, foveo
fovi, faveo favi, moveo movi, paveo pavi vel expavi, lavo lavi, iuvo iuvi,

1 baiulo P baiolo N ἀναπηδῶ om. P 3 et abeo obeo — b mutam P
tabeo obeo subeo et similia prepositionum gratia δια συναψαι arbitror: etiam
deponens per b mutam N 5 temptavimus NP 7 deducta P 8 potuerunt P
9 in om. P 12 scribitur] scribuntur N, om. P

p. 2309 P.

quia m littera praeposita scripturam mutavit: ferveo etiam, si in praeterito perfecto ferui facit, per v, cui etiam ego magis adsentior, si ferbui, per b mutam scribetur: ita tamen, si primae coniugationis ac primae speciei verba non fuerint. illa enim per b mutam scribentur, ut libero liberas liberavi, libero gubernas gubernavi, exubero exuberans exuberavi, sibilo sibilas sibilavi, dubito dubitas dubitavi, hebeto hebetas hebetavi, titubo titubas titubavi, habito habitas habitavi. excipiuntur invito et derivo iuxta rationem quam superius diximus, omnem primam verborum syllabam praeter haec quae paulo ante numeravimus per v scribi, quoniam in et de praepositiones esse nemo dubitat. navigo enim et acervo ἐπὶ τοῦ σωρεύω ac talia in nomine datis subserviunt regulis. et haec quoque species in duas partes dividitur. nam si disyllaba fuerint, scripturam mutabunt, ut levo levas levavi, servo servas servavi, curvo curvas curvavi, novo novas novavi, ovo ovas ovavi, excepto orbo. nam turbo a turba nomine descendens ba

1 quam litteram praeposita scriptura mutavit ABC etiam si] etsi ABC
 2 cui esset corr. cui etiam B cuius AC si ferbui B fieri ferbui A ferbui (om. si) C ferbui tamen Carrio 9 numeravimus AB memoravimus C 10 nemo dubitat B non dubitant AC ΕΠΙΤΟΤΙΩΡΕΥΩ B em ΤΟΠΩΠΕΙΩ A, om. C, ἐπιπλοῶ σωρεύω editores 14 ba syllabae Carrio, bā syllabā A ba syllaba B bā syllaba C

MARTYRII DE B ET V

servio servivi; exceptis lambo lambivi ac talibus, quia m littera praeposita scripturam mutavit: ferveo etiam, perfectum si ferui facit, per v digammon, cui etiam ego magis adsentio, si ferbui facit, per b mutam scribetur: ita tamen, si primae coniugationis ac primae speciei verba non fuerint. illa enim per b mutam scribentur, ut libero liberas liberavi, gubernas gubernavi, sibilo sibilas sibilavi, dubito dubitas dubitavi, hebeto hebetas hebetavi, titubo titubas titubavi, habito habitas habitavi. excipiuntur invito et derivo iuxta rationem quam superius diximus, omnem primam verborum syllabam praeter haec quae paulo ante enumeravimus per v digammon scribi, quoniam in et de praepositiones esse a nemine dubitatur. navigo enim et acervo ἐπὶ τοῦ σωρεύω ac talia in nomine datis subserviunt regulis. et haec quoque species in duas partes dividitur. nam si disyllaba fuerint, scripturam mutabunt, ut levo levas levavi, servo servas servavi, curvo curvas curvavi, novo novas novavi, ovo ovas ovavi, excepto orbo. nam turbo a turba nomine descendens ba syllabae posteritatis definuit

1 exceptis lambo lambi N lambeo lambui exceptis P quia om. N, add. P
 3 facit post ferbui om. P 5 gubernas as avi exubero as avi sibilo P
 8 fortasse invito et devito 9 enumeravimus P numeravimus N 10 a nemine] nemini P 13 fuerint P fuerit N

p. 2309. 10 P.

syllabae posteritatis iure detinuit regulam. probo enim puto dici per
detractionem r litterae, cum contrarium eius exprobro nuncupatur, et ideo
b mutam arbitror apponendam iuxta regulam quam in nominibus nos
dedisse meminimus. et libo a graeco translatum esse confidimus, ut est
5 ἐπὶ δ' αἶθοπα οἶνον λείβε. praeterea quaerimus, quare verbum enervo
disyllaborum supergrediens numerum et coniugationis primae ac primae
speciei consistens non per b mutam sed per v scribitur, et dicimus quaestio-
nem solventes, quia e longa praepositio est, et ideo disyllaborum arripuit
regulam.

10 Sed quia evenit | quaedam verba in ultima quidem aut antecedente
syllaba primae personae v litteram non habere, in secunda vero continere
persona, ut volo vis, malo mavis, quaedam in praeterito tantum perfecto,
non tamen in positione sua, ut gaudeo gavisus sum, et rursus in praeterito
perfecto v litteram penitus non habente alias personas in temporibus aliis

1 detenuit AC retinuit B 2 exprobo B 3 in hominibus A in omni-
bus BC 4 ut — λείβε] ut ē eni de ΕΟΤΤΔΟΙΝΟΔΒΕ *codex Bernensis 243*,
ΕΠΙΔΕΘΟΤΤΔΟΙΝΟΛΒΕ B ΜΕΤΙΔΕΦΤΤΔΟΙΝΟΝΒΕ A, om. C 5 8 quia (quae *corr.*
quia e C) est longa praepositio et ideo AC 10 sed que (*corr.* quia) evenit
(t ras.) B sed evenit A sed quae evenire C 12 quidam in praeterito B

MARTYRII DE B ET V

regulam. probo enim puto dici per detractionem r litterae, cum contra-
rium eius exprobro nuncupatur, et ideo b mutam arbitror in scriptura
tenere iuxta regulam quam in nominibus dedisse meminimus. et libo a
graeco translatum esse confidimus, ut est ἐπὶ δ' αἶθοπα οἶνον λείβε.
5 praeterea quaerimus, quare verbum enervo disyllaborum supergrediens
numerum et coniugationis primae ac primae speciei consistens non per b
mutam sed per v digammon scribitur, et dicimus quaestionem solventes,
quod e longa praepositio est, et ideo disyllaborum arripuit regulam.

Sed quia evenit quaedam verba in ultima quidem aut antecedente
10 syllaba primae personae v litteram non habere, in secunda vero continere
persona, ut volo vis, malo mavis, quaedam in praeterito tantum perfecto,
non tamen in positione sua, ut gaudeo gavisus sum, et rursus [in] praeter-
ito perfecto v litteram penitus non habente, alias personas in temporibus
aliis eandem tenere litteram, ut vivo vixi, sciendum quod etiam illa v
15 litteram vocalem pro consonante habeant in scriptura. si vero praeteritum
supra dictum in bui aut in si aut in psi syllabas desinat, per b mutam
sine dubio scribentur, ut praebuo praebui, iubeo iussi, scribo scripsi ac talia.

4 ἐπι] *Hom. Il. A 462* 7 solventes quod longa N solventes e longa P
10 contingere persona ut volo P continere ut volo N 13 non habentem NP
14 quod etiam illam P quoque etiam illam N 16 in si aut in bsi P in si aut psi N

p. 2310 P.

eandem tenere litteram, ut vivo vixi, sciendum quod etiam illam v litteram vocalem pro consonante habeant in scriptura. si vero praeteritum supra dictum in bui aut in si aut in psi syllabas desinat, per b mutam sine dubio scribentur; ut praebeo praebui, iubeo iussi, scribo scripsi ac talia.

Credo etiam de verbis hanc regulam nos dedisse plenissimam, cum temporis omnis praeteriti imperfecti ultimam syllabam, modi scilicet indicativi, per b mutam, ut amabamolvebam, et praeteriti perfecti eandem ultimam et plusquamperfecti paenultimam per v vocalem loco positam consonantis, ut amavi amaveram, volvi voveram (futuri quoque eiusdem modi terminus, si primae et secundae tertiaeque productae coniugationis verba fuerint, per b mutam scribetur, ut amo amabo, voco vocabo, doceo docebo, moneo monebo, nutrio nutribo, audio audibo), et subiunctivi seu coniunctivi ultimas per v vocalem pro consonante scribi debere antiquos tradidisse cognoscimus, ut volvam voverem voverim volvissem vovero ac talia, eorum scilicet verborum, quorum prima persona aut v vocalem habuerit pro consonante in ultima syllaba, ut levo privo, aut penitus eadem littera non apparente, eodem loco scilicet eademque persona, ut habito hiberno amo doceo ac talia. nam quae habebunt b mutam in prima persona prae-

1 sciendumque etiam illam B sciendum quod illam A sciendumque est illam C
2 haberi B 6 imperfecti — 7 praeteriti om. AC 7olvebam] uolebam \leq B
9 eiusdem terminus \leq B eiusdem terminos AC 11 per b mutam scribetur B
per b mutam scribentur \leq A per b mutam uerba scribentur C 14 volvam voverem] uolebam uolueram \leq B uolebo uolueram AC volvissem] uoluisse B
16 ut levo priuo aut penitus eadem littera \leq B ut priuo an penitus eandem litteram A priuo. a. penitus eandem litteram C 17 eodem scilicet loco AC

MARTYRI DE B ET V

Credo etiam de verbis hanc regulam dedisse plenissimam, cum temporis omnis praeteriti imperfecti ultimam syllabam modi scilicet indicativi per b mutam [scribi], ut amabamolvebam, et praeteriti perfecti eandem ultimam et plusquamperfecti paenultimam per v vocalem loco positam consonantis, ut amavi amaveram, volvi voveram, futuri quoque eiusdem modi terminum, si in bo desinat, per b mutam, ut amabo docebo, et subiunctivi seu coniunctivi ultimas et paenultimas per v vocalem pro consonante antiquos scribi tradidisse cognoscimus, ut volvam voverem voverim volvissem vovero ac talia, eorum scilicet verborum, quorum prima persona aut v vocalem habuerit pro consonante in ultima syllaba, ut levo privo, aut penitus eadem littera in eodem loco eiusdem non fulgente personae, ut

2 imperfecti om. N, add. P 3 scribi om. P 6 terminantis in bo desinant P
docebo] dabo P 9 quorum prima P quo ex prima N 10 aut penitus eadem
littera in eundem locum P an penitus eandem litteram in eundem locum N

p. 2310. 11 P.

sentis, ut dictum est, temporis, quorum praeteritum in bui aut in psi syllabas desinet, eandem b mutam in omnibus temporibus modorum omnium, ubicumque inciderit, servare desiderant.]

IX EVTYCHIS DE ADSPARATIONE

5 Quamquam alias quoque voces ad adspirationem pertinentes non pau-
cas, quae non erant ab idoneis auctoribus frequentatae, sciens praeterii,
ne nimia longitudine voluminis essem molestus, tamen, quoniam plerosque
legentium plus † licet sterilis brevitatis quam utilis commentariorum pro-
lixitas, quasi per epitomam eadem mihi repetere placuit et omnibus tam
10 veterum testimoniis quam redditis ubique rationibus praetermissis ipsas
tantummodo meras rursus exponere regulas, ut ante dicta studiosioribus
et posteriora satisfacere videantur his qui longiora fastidiunt.

Omnis vox graeca vel barbara suum servat apud Romanos tam in
vocalibus quam in consonantibus spiritum, ut Halys Hecuba Hegio Hieron
15 Homerus hymen, hora diei, Thybris Phoebus chorus Rhenus Hannibal.

Omnes articuli a vocali incipientes cum adspiratione proferuntur, ut
hic haec hoc, hi hae haec, absque vocativo o. et adverbis tamen locali-
bus adspiratur, ut hic huc hinc hac, nisi cum pronomibus componuntur,

2 desinit ζA 4 EUTICHIS AC et deleta S B Eutictis Par. 7 esse AC
quoniam om. B, add. b 8 plus licet sterilis brevitatis quam utilis commentario-
rum delectat prolixitas Carrio licet ABC, placet b, libet codex Bernensis 243.
fortasse iuvat quam] que AC 9 quasi per ythomam ABC: epytomam in mar-
gine b omnibus] omnium ABC 10 praetermissis Carrio, praemissis ABC
14 halis ABC Hegio B heio AC 15 hymen A humen B himen C
hora dierum A thibris AB hrenus AC 17 fortasse in adverbis etiam
vocalibus adspiratur localibus ζA uocalibus BC

MARTYRII DE B ET V

habito hiberno amo doceo ac talia. nam quae habebunt b mutam in prima
persona, quorum praeteritum in bui aut in psi syllabas desinet, eandem
b mutam in omni tempore modorum omnium, ubicumque inciderit, ser-
vare desiderant.

5 ADAMANTII SIVE MARTYRII
DE B MVTA ET V VOCALI TRADVCTA IN CONSONANTIS
POTESTATEM LIBER SINGVLARIS EXPLICIT FELICITER.

2 quorum praeteritus P quarum praeteritus N 3 in omnia tempora NP
5 Adamantis siue Martyri N 6 DE B LITTERA MVTA P in cons. pote-
statem P in cons. poteste N 7 FELICITER om. N

p. 231. 12 P.

ut illic istic istuc istinc istac. tunc enim amittunt collisione vocalium spiritum, quem aliae compositiones etiam in mediis semper vocalibus servant, ut adhuc prohibeo, exceptis paucis corruptis, quae excludunt penitus spiritum, sicut superius dictum est, ut postumus post humatum, id est post sepultum, patrem natus, bimus trimus quadrimus quasi a bis ter⁵ quater et hieme dicta, manubrium manuhaberium, peteredium a petendis hereditatibus: cum hoc ipsum etiam quibusdam solet evenire simplicibus, ut veho traho vexo traxi, mihi mi, nihil nil, prehendo prendo, vehemens vemens et similia, sicut ante relatam est.

Omnis vocalis vocali illata, seu divisa seu in diphthongo copulata,¹⁰ caret adspiratione, | ut aenus aeneus aedes aedilis aeger Aelius Aemilius aequus aequor aes aestimo aestas aevum auceps audeo audax ausus audio augurium augeo aufero aulaeum aura auris aurum ausculto autumo et aut coniunctio, exceptis haedus haereo haud haurio hio hisco et quicquid ab his componitur vel derivatur. nam haec ut articulo adspiratur, heu et hei¹⁵ ut interiectionibus et verbo heiulo, quod ab hei vel heu tractum est, heus et heia ut adverbis vel interiectionibus.

Omnis vocalis b sequente leviter enuntiatur, ut abies ebur ibi ob uber, notatis habeo hebes hibiscus et quicquid ab uno quoque eorum fit.

Omnis vocalis c sequente leviter profertur, ut acies ecce oculus ocior,²⁰ absque articulis et adverbis, † cum mutatur vocalem adspiratam sequitur. in pronomibus modo adspiratur, ut hic et haec et hoc.

Omnis vocalis d sequente leviter enuntiatur, ut ador edax odor udus. notatur Hadria hedera. hodie enim ex hoc die compositum servavit articuli adspirati scripturam.

25

1 ut ante illic om. ABC istic istec istuc istac A istic istec istic istac B istic istec istac istuc C amittit ABC 2 quam (a ras.) B etiam] et A ee C 4 ut postumus A ut posthumus B ut postumor C 5 quasi ab hieme A quasi quater ab isto hieme C 6 manubrium quasi manuhaberium C pieteredium B a] ex AC 7 etiam] et AC solet aedium enenire B 8 mi om. A 10 seu in diphthongo om. AC 11 ut aenus aeneus B ut aenus naeus AC, ut aenus aereus Carrio Aemilius B aemulus AC 12 aequor] aequorum B 13 auleum Carrio, alneum ABC auris] auriū C, om. A ausculto autumo C auscultata actio A auscultata autumno corr. auscultata autumno B 14 haedus haereo haud haurio B haed (he A) haereo hau haurio AC 15 haec aut articulo B ut heu et hei interiectionibus A ut heu et hei ut interiectionibus C 16 quod] qui C quae A ei vel haeu B 17 heia ut adverbis C heia et adverbis B hei ut adverbis A 18 ut abies ebur B ut hebes hebur A ut hobies hebur C 19 hebes] habes ABC hibiscus B abisc A habis C 20 omnes uocales c sequente leviter proferuntur (profertur A) AC ut acies ecce oculus ocior B ut aties (ut oties C) oculū sotior AC 21 cum mutatur — adspiratur om. Carrio

cum mutatur uocalem B commutatur uocale A comitatur uocalē C. fortasse cum c muta vocalem adspiratam sequitur 22 in pronomibus modo adspiratur om. C 23 d littera sequente AC edax] adax A adax edax C audax edax Carrio

p. 2312. 13 P.

Omnis vocalis f g h p q t v pro consonante sequentibus caret ad-
 spiratione, ut Afer ager aha apis aqua ater avus, effero egeo ehem epulae
 equus, et coniunctio, ignis iter, opus otium ovis, uter uva. de agni enim
 hapso, id est vellere, in superioribus dictum est.

5 Omnis vocalis l sequente absque e leviter enuntiat, ut ala, ales,
 alo id est nutritio, albus id est color, alga, almus, alnus, altus, alvus id
 est venter, ilex, Herda, ilico, ille, olor id est cygnus, oleum, ulcus, ulciscor,
 ulmus, ulna. notantur halo verbum, hilum hilaris holus nomina. e enim
 sequente l plerumque graviter effertur, ut helluo helvus helucus helops et
 10 quicquid ab uno quoque eorum fit.

Omnis vocalis m sequente leviter enuntiat, ut amor amicus amoenus
 amans amictus amurca emo emax imus immo omen omasum omentum
 umor umerus umidus, notatis hamus Hammon homo humus et quicquid
 ab his fit.

15 Omnis vocalis n sequente leviter effertur, ut annus anulus ensis inanis
 initium inulae onus onustus unus unicus, notatis honor honestas et Iohannes,
 vel peregrinis et panicis vocibus, ut Hannibal Hanno Henna, et hinnulus
 vel hinnus et quicquid ab his fit.

A vel u vocales r sequente leviter enuntiantur, ut area aries aranea
 20 arcus arma arduus artus aro urtica urna, notatis hara harena harundo:
 nam harmonia harpyiae harpalice graeca sunt et ob hoc adspirantur. e
 vocalis r sequente leviter effertur, ut erus error ervum ergo, nisi post
 r b sequatur vel n vel s vel e longa: tunc enim graviter enuntiat, ut
 herba herbidos herbilis herbosus, proprium Hernae, unde est 'Hernica
 25 saxa colunt', Hersilia heres heredium Herennius proprium; et Hercules
 a graeco per syncopam factum iure habet adspirationem, heri etiam ad-
 verbium temporis differentiae causa, ne genetivus putetur ab eo quod est
 erus eri. i vocalis ante r semper adspiratur, ut hircus hirquitallus Hir-

1 omnis vocalis f c n p q t u pro consonante sequentibus caret B omnis
 vocalis f g h l p q t u sequente caret A omnis vocalis ante f g l p q t u caret C

2 ager ala apis AB eger alapis C effero] afferro B afferre A afferre C
 ehem] hem corr. ehem A enim BC 3 de agni enim hapso B de agni enim
 apso A de agno enim apso C 4 in superioribus dictum est om. AC 5 ut
 alia ales alo B ut ala alas alo C ut alo alis A 7 oleum] oleo AC 8 holus
 nomina AB olus nomina C 9 graviter effertur plerumque ut elluo C helvus]
 helnus A elnus C helucus] hellus AC 11 omnes uocales m sequente leuiter
 enuntiantur C 12 amans amictus amurca B amans amat amurca C amat
 amurga A 13 umerus] umerum AB humerum C Hammon] hamon C
 hamen s 15 anulus B annulus AC inannis A iannis B 17 Henna] haenna B
 18 uel hinnus B uel innuus C, om. A 19 sequentes B 21 harpige A
 harpie BC 22 ergoni Si post r b sequatur uel n uel s e longa B ergoni p t r b
 sequatur l (sequuntur l' C) n l' s e longā AC 24 haernae B herne A haerne C
 unde] ut B Hernica] Verg. Aen. VII 694 26 per syncopam A per syn-
 copae C per sincope B etiam] et AB est C 27 quod] que A

p. 2313. 14 P.

pinus hirsutus hirtus Hirtuleius, Hirrus proprium; nisi aut monosyllabum sit, ut ir, aut ex motu verbi, ut eo is irem ires ire, iris id est arcus, aut nisi a post r sequatur: tunc enim adspiratione caret, ut ira iratus iracundus irascor et quicquid ab uno quoque eorum fit. o vocalis r sequente leviter effertur, ut orbus Orcus ordior orsus orior oriens ortus, id est natus. si vero alia r sequatur aut t quae non sit ex declinatione verbi nata, tunc ei adspiratur, ut horreo, horror, horreum, hortus holerum, Hortensius. notatur hordeum.

A vel e vel u vocales s littera sequente carent adspiratione, ut as assis astutus ascendo aspicio esca est essem essemus usus usura: notantur¹⁰ hasta hastile † hastinu hesternus (est enim ab heri adverbio) et Hesperia graecum. i vero vel o sequente s, post quam erit p vel t, cum adspiratione proferuntur, ut Hispania Hispo hispidus historia histrio Hister, seu proprium seu fluminis sit seu gentis vocabulum, hospes hospita hospitium Hostilius hostia. notantur pronomen iste et ab eo composita, os oris, ex¹⁵ quo ostendo ostentum, leviter prolata, sicut alia quae post s carent p vel t, ut isdem oscitans. |

X EX ORTHOGRAPHO CAESSELLIO ISTA COLLECTA SVNT

Con praepositio, si ad verba a vocalibus incipientia accedat, n consonantem perdit, ut aequo coaequo, eo coeo, ortus coortus: sin autem ad²⁰ verba accedat a digamma incipientia, id est quae v loco consonantis positam retinent, non perdit n litteram, ut volvo convolvo, vinco convinco. contra evenit in re praepositione: d enim litteram accipit extrinsecus, cum ad vocalem incipientem verbi alicuius accessit, quam d litteram non accipit, si ad digamma, id est v positam loco consonantis, accedat, ut ulcero red-²⁵ulcero, ago redigo, eo redeo, voco revoco, vinco revinco.

Qui, si una syllaba est, per q litteram scribendum est, ut qui homo; si duae, per c, ut cui homini. aliquonde per quon debet scribi: divisio

1 Hirrus] hirrus (rus ras.) B, hirtus *codex Bernensis* 243 proprium *om. A*
 2 aut ex motu verbi ut eo B aut ex mutuū b verbi ut eo C aut s mutat in r ut
 eo A ires ire *om. A* iris *om. BC* artus B 3 a post r s x post r ABC
 5 orsus] ores C, *om. A* 6 aut t hoc fit (hoc fit *om. AC*) non ex declinatione verbi
 nam tunc ei (tunc et A) aspiratur ABC 7 hortus holerum hortentius (*corr.* hortensius b) B hortus holerum olerum hortentius A ortus (*corr.* hortus c) olerum hortentiū C 8 hordeum A ordeum BC 10 est esse essem essemus C 11 hastinu
om. A: hastula *Semlerus* 12 o] u ABC post quam erit p uel t B postq; erit p uel t C
 post q erit p b t A 13 Hispania] hispina BC 15 notatur ABC 17 ut isdem
 oscitans B et idem conscitans C, *om. A* 18 CESELLIO B CESELLIO AC
 22 retinent non perdit B retinent non perdunt A retinet non perdit C 23 accipit
 extrinsecus B extrinsecus accipit A extrinsicus accepit C 24 ad uocalem incipientem verbi B ad uocalem incipientem ubi A ad uocalem incipiente ubi C
 quam d litteram B que d litteram A quae d littera C 27 litteram *om. A*
 homo] horum AC 28 aliquonde (aliquando *corr.* aliquonde C) per quon BC
 aliquando per q A aliquonde per quon s

p. 2314. 15 P.

enim illius est aliquo et unde, hoc est ex aliquo loco. sed certe n, non m erit, quia 'unde' ita scribitur. et aliquobi aequae: ex aliquo enim et ubi est, hoc est in aliquo loco. sed hae syllabae, quae litteris q u o constant, non exaudiuntur, perscribi tamen debebunt.

5 Re praepositio non numquam, cum ad consonantes accedit, geminat illas, quod plerumque apud antiquos est, ut duco redduco, cado reccido, tuli rettuli, pello reppello, do reddo, lego rellego; unde relliquias et religionem scribunt. quod apud poetas ita oportere scribi concesserim, tametsi apud oratores quoque antiquos est; nobis iam decor et levitas obtinenda
10 est, qui maximus fructus est latinitatis.

Tantus et quantus in medio m habere debent: quam enim et tam est, unde quantitas quantus tantus. nec quosdam moveat, si n sonat: ita enim supra docui, n sonare debere, tametsi in scriptura m positum sit.

Quaecumque verba primo loco ab s littera incipient, ea cum praepositione ex composita litteram eandem s habere debebunt, cetera minime
15 onerari oportet, ut salio exsilio, specto exspecto. | aestimo existimo s non habent, sicut aequo exaequo, peto expeto aequae non habent. quo discrimine facile intellegitur aliud esse pecto, aliud specto; et ideo ab eo quod est pecto, id est pectino, cum compositum fuerit expecto, s litteram
20 non habet; ab eo vero quod est specto, id est rei alicuius spectaculo utor, cum compositum fuerit exspecto, s litteram, sicut supra diximus, necessario retinet. item exscreo cum s screare significat, sine s creare. exsilium

11 Tantus *Cornut.* 152, 3 14 Quaecumque verba *Papirian.* 159, 14
22 exsilium *Cornut.* 152, 6

1 aliquo et unde C ex alio loco AC n non m erit quon unde ita scribitur B n m erit q unde ita scribitur A n̄ m erit quia unde per n scribitur C 2 et aliquobi aequae aliquo AC et aliquobi ex aliquo B 3 constat A 4 debebunt B debent A debet C 5 non nunquam B nunquam AC 6 ut om. BC redduco B reduco AC recido ABC 7 retuli pello repello ABC do om. B rellego B relego AC relliquias et religionem A reliquias et religionem C reliquias (corr. relliquias b) etiam religionem B 8 quod apud B quae apud AC concesser ita etsi AC 9 decor et B deceret C, om. A 10 quae C, corr. qui B, qua A 11 Tantus et quantus in medio m habere debent quam et tam unde quantitas quantus tantus nec quosdam moveat B Tantus et quantus tātus nec quosdam moveat C Tantus et quātus per m a tam et quam nec quosdam moveat A. *emendationem praebuerunt excerpta Cornuti* 12 n] non utroque loco A 13 tametsi B tam AC 15 littera eandem s habere debebunt B litteram eandem habere debēt A littera eandem habere debet C 16 exilio specto expecto AB s non habent] si non habent C 17 quod discrimine B 18 aliud specto] aliud exspecto A 19 cum om. AC expecto] exspecto C 20 non habet — 21 s litteram om. AC non habent B 21 exspecto] expecto B 22 retinet] non tenet A exscreo cum s screare fit si sine s creare B exscreo cum s creare fit n̄ sine s A exscreo cum s screare fit sic sene s creare C exscreo cum s a screare fit, si sine s, a creare *Carrio* exilium B

p. 2315. 16 P.

quoque cum s scribi debet (ex solo enim ire est exsolare), quasi exsolium, quod Graeci *ἐξορισμόν* dicunt; et antiqui exsoles dicebant, quos nos exsules dicimus. extorrem vero sine s: ex terra enim eiectum significat. exsui habet s: sui enim est et insui, quasi alicui rei immitti, unde exsui, quasi iam emitti et nudari. inde exsuviae, unde exsuti, id est spoliati. 5 exire sine s (ire enim simplex est), et quaecumque ex hoc formabuntur, ut exitus exitium exitiale. *exercitus* et exercere non habent s in compositione, quia simplicia quoque s similiter non habent. etenim exercere est ex ex et arcere, ut exercitus qui sub disciplina certa arcetur, unde exercitatio. excindo s habere debet: scindo enim est simplex. similiter 10 exsculpo et exsisto: sculpere enim et sistere simpliciter dicitur. expurgo autem eodemque modo excedo s non desiderat. eximo similiter: nam et in aliis praepositionibus sine hac littera est, ut redimo interimo dirimo. itaque exemptus ita scribitur et eximius, qui est quasi exemptus et extra ceteros positus. extremus quoque sine s: ex enim est, unde extra et 15 extremus, unde extrinsecus exter extrarium, et siqua alia hinc trahi possunt. exsequiae vero habent s: sequi enim est in simplici. at exiguae non habent s, sicut indiguae, quae egeant, unde exiguitas. similiter exoletus, quod ex alterius partis praepositione manifestum fit: adolevit enim est. obsolevit autem s quidem habet, sed non ipsius verbi, verum praepositionis, quae 20 est obs, sicut ab abs, quasi abolevit, id est inveteravit et obsorduit diurnitate. haec et quae his similia sunt hoc modo animadvertentur. cetera, quae simplicia sunt et non componuntur, sine ulla dubitatione x tantum habebunt, ut vixi dixi vexavi faxo uxor auxilium examen axis exemplum.

1 exsolium] extra solum C 2 quod] quae AC 5 emitti et nudari AC emitti enudari B inde exsuviae unde exsuti C 7 exitiale, exercere non habent s in compositione, quia in simplici quoque s similiter non habent Carrio exercitus om. ABC non habet s in compositio quia in simplici quoque s similiter non habet C 8 quia] quae AB 9 est ex ex et arcere C est ex et arcere A est et ex arcere B est ab ex et arcere Carrio fortasse et exercitus disciplinam B 10 similiter exsculpo et exsisto per s, quia ab ex et sculpere est: item ab ex et sistere. sculpere enim et sistere simpliciter dicitur. expurgo eodemque modo excedo s non desiderant Carrio, exsculpo exsisto per s quia ex ex et sculpere est et ex ex et sistere s expurgo et excedo n desiderant C 11 exculpo et exsisto B exsculpo exsisto A sculpere] exculpere A 12 autem] etiam B 13 interimo] intimo AC 14 ut eximus quod est quasi exemptus A ut eximus quasi exemptus C 15 fortasse exter enim est, unde extra et extremus extrinsecus externus extrarius 17 exsequie vero habent s B exsequie vero habent s A exsequi vero habet s C est om. B exiguae non habent s C 18 unde om. ABC 5 exiguitas similiter, ut et exoletus Carrio exoletus quod ex B exoletus quae ex C exolet ex A 19 est om. A 20 autem om. A s quidem AC s siquidem B sed] si A praepositiones AC 21 sicut] sic A et absorduit AB et obsorduit C 22 diurnitate AB cetera componuntur om. AC 23 tantum] autem C 24 faxo] faxi ABC axis et exemplum B

p. 2316. 17 P.

De divisione syllabarum. duae [sunt] consonantes impares, quae tamen haerere possunt, si hinc inde vocalem accipiant, posteriorem syllabam sequuntur; pares vel impares, singulae scilicet, et in priorem et in posteriorem dividuntur: potestas, novissima syllaba stas erit, noster ster, capto pto, aut ubi tres sunt, ut plostrum strum, lustrant strant, capistrum strum, aequae claustrum rastrum campestre. fere autem tres hae consonantes tertio loco r habent, et aliae l litteram, ut astula et in elisione astla, pestulum pestulum: aliter nullo modo tribus consonantibus unitas syllabae datur. cum pares sunt, singulae ad singulas syllabas ibunt: duae enim pares litterae, seu vocales sint seu consonantes, non coeunt: similiter quae syllabam non faciunt, si vocalem accipiant, tametsi impares sunt, ut carpo dorsum Porcius. una consonans inter duas vocales posita posteriorem sequitur, ut Paris lapis tutus. at si inter vocales consonans fuerit et digamma posterius, vocali digamma adhaerebit. iam enim dixi excepta q littera et g nullam aliam consonantem cum eius modi syllabis consistere, ut solvo nervus volvo larya pulvis. itaque tenuis si trisyllabum est, n consonans ad u accedit, si disyllabum, ad e: aequae belua malva.

Dispicio, verbum compositum, quaeritur utrum per duo s an per unum scribi debeat, et utrum ita dividi, dis et spicio, an di et spicio. et divisionis quidem eius facilis ratio est, quoniam omnes praepositiones integrae separandae sunt, ut est abstulit abs et tulit, transtulit trans et tulit, abscondit abs et condit et cetera his similia. per duo autem s scribendum est, non per unum, quoniam ex praepositione et verbo constat esse compositum, quem ad modum est conspicio aspicio despicio; ac per hoc per duo s dissipicio scribi debet et ita dividi, dis et spicio. non nulli vero dispicio per unum s scribendum putant, quod praepositio interdum litteram perdat, ut est diduco divido diudico. sed melius est per duo s scribi dissipicio.

1 DE DIUISIONE SYLLABARUM tituli loco praescripta sunt in ABC. fortasse in divisione syllabarum duae consonantes impares] in partes priore loco B, utroque loco A 5 aut] at ABC plostrum] planstrum C 7 et alia l litteram ut astula et in elisione ascl'a pestulum aliter A et alia l litteram ut castula et in elisione ascla pestulum aliter B et alia l littera ut astula et in elisione ascla pestulum aliter C et aliae l litteram ut astela (assula Carrio) et in elisione ascla pestulum (pessulum Carrio) aliter 9 syllabas om. B enim om. AC pares] partes A 11 impares] in partes A dorsum AB deorsum C 13 tutus] turus BC tirus A si om. A 14 digamma adhaerebit A digammae adhaerebit BC excepto q littera g C 15 consistere AC consentire B soluo neruo uoluo laryus puluis B soluo ueruo uolo larya puluis A soluo ueruo uolbo laryus puluis C 16 n om. A 17 ad e aequae bellua A adaeque belua BC 18 an] aut B 19 ita dividi — 20 facilis om. AC dis et spicio B an di et spicio om. B 20 omnes praepositiones integrae separandae sunt BC omis praepositio integra separanda est A 24 conspicio] compositio C 26 vero] et A quod] quae B q A 27 divido om. C

p. 2317. 18 P.

Obliviscor compositumne an simplex est? compositum, scilicet huius simplex latet in antiquis [nominibus et] monumentis: livisci enim [oblivisci] est et livitus, quod nos hodie per elisionem oblitus. quod cum manifestum fuerit, planissime quis intellet in scriptura verbi huius divisionem, ob et liviscor. 5

Pompeius Tarpeius et eius per duo i scribenda sunt et propter sonum (plenius enim sonant) et propter metra: numquam enim longa fiet syllaba, nisi per i geminum scribatur. hanc scripturam ita dividimus, ut praedixi. nunc illud, genetivi eorum et nominativi plurales et dativi quem ad modum scribantur videamus. quidam huius Pompei Tarpei, hi Pompei Tarpei, his Pompeis Tarpeis per unum i scribunt: non nulli pusillo diligentiores alterum i his addunt: ego quoque tertium addendum praecipio. si enim, ut docui, nominativus duo i habet pro duabus consonantibus, haec perire nulla declinatione possunt, quae tamen omnimodis modernus usus excludit. 15

XI EX LVICIO CAECILIO VINDICE ISTA DEFLORATA SVNT

M litteram, ad vocales primo loco in verbis posita si accesserit, non enuntiabimus; cum autem ad consonantes aut digammon aeolicum, pro quo nos v loco consonantis posita utimur, tunc pro m littera n litterae sonum decentius | efferemus. 20

Luci magni magi cum in genetivis singularibus dicimus, interest quos nominativos habeant: proinde enim intererit, utrum per duo i an per unum debeant scribi. si lucus magnus magus sunt nominativi eorum, unum i in genetivo habebunt: plurali quoque nominativo et vocativo, sed et dativo et ablativo similiter scribentur. si autem Lucius Magnius magius proferantur, duo i in genetivo habebunt, Lucii Magnii magii, quod ipsum Lucilius adnotavit, cum a numero Numerius discerneret.

1 obliuiscor compositumne an simplex est compositum scilicet huius enim simplex latet A obliuiscor non simplex compositum est compositum (corr. obliuiscor compositum est non simplex compositi) scilicet huius simplex latet C obliuiscor compositum ne an simplex latet B 2 nominibus et om. B 3 leuitas B quae nos C 4 planissime AC plenissime B intellegit AC in scripturam B 6 tarpeius A trapeii B eius A 9 illum B 10 hi pompeii et tarpei B 11 his pompeis his tarpeis AB pusillo] plus illo A 12 alteram ABC tertiam addendam AB tertiam addeda C 13 duo om. AC 14 haec] hae ABC 16 DEFLORATA AC COLLECTA B SUNT om. A 17 M litteram cum ad vocales — posita accesserit AC 18 cum autem consonantes C cum aut consonantes A | 19 posita om. B 21 Luci magni magicum in genetiuis B Luci magni (magi add. c) cum genetiuis AC 23 magnus et deinde Magnius et Magnii secluisit Muellerus in Lucil. fragm. p. 141 unum i B i unum AC 25 similiter scribentur B scribitur similiter AC 26 ut lucii B et lucii A quod ipsum C q; ipsum A quae ipsius B Lucilius] Charis. p. 78, 8. Caesellium non recte interpretatum esse Lucilii versum adnotavit Lachmannus in Lucret. p. 329 27 Numerius] numeros B

p. 2318. 19 P.

Cum praepositio per c scribenda est; quum adverbium temporis, quod significat quando, per q scribendum est discretionis causa, ut apud Ennium cum legionibus quum proficiscitur induperator.

Cuiusque non per c scribitur, sed per q, quia sensum quoque alium 5 habet. nam huiusce hominis huius hominis est; at cuiusque hominis et cuiusque ordinis uniuscuiusque hominis et uniuscuiusque ordinis significat.

Accedo per duo c, attuli per duo t, assiduus per duo s, apparo per duo p, annuo per duo n, alligo per duo l. in his non solum propter soni levitatem consonantes mutantur, sed et quod nullo modo in eis sonare 10 d littera potest. sonat autem d littera et scribitur, cum f consonanti adiuncta est, ut adfluo adfari adfuturum adfatus adfero. contra h non sonat, ut offui offero offendo.

XII EX PRISCIANO GRAMMATICO, OVI NOSTRO TEMPORE
CONSTANTINOPOLI DOCTOR FVIT, DE LIBRO PRIMO IPSIVS
ISTA COLLECTA SVNT

15 Notandum igitur quod hamus, qui a Graecis ancistrus appellatur, cum adspiratione debet scribi.

Sciendum et hoc, pro φ graeco a Latinis in scribendo ph poni debere in graecis dumtaxat nominibus, ut Orpheus Phaëthon. in ceteris autem 20 latinis nominibus f ponendum, [ut fama filius facio. Phoebus, quo nomine Apollo significatur, ita scribendum est, ut post p h ponatur: similiter et Erichthonius.

Hiulcus per adspirationem debet scribi. i enim consonans ante se adspirationem non recipit nisi tantum vocalis. [beatus per adspirationem 25 scribendum non est].

1 Cum praepositio**Curt. Valer. 156, 3* 7 Accedo *Cornut. 151, 7 Papirian. 162, 9* 16 *Priscian. hamus 7, 14* 18 pro φ graeco *11, 18* 22 *Erichthonius 13, 6* 23 *hiulcus 14, 20*

1 quum] cum B quod] quae C, om. B 3 quum] cum B induperator 5 imperator ABC 4 Cuiusque] quiusque A quiusque B quiūque C, corr. quiusque c quia sensum quoque om. AC, add. B 5 at quiusque hominis et cuiusque ordinis B ad quiusque hominis quiusque ordinis A at quiusque hominis quiusque ordinis C 7 apparo 5 et excerpta *Papiriani et Cornuti* 9 et] etiam B 10 et scribitur A et ascribitur B et aut scribitur C 14 Constantinopoli Romae *Carrio* 15 ista om. B 16 quod] quia AC hamus AC hec amus B corr. hic hamus b quia grecis hancistrus B 18 a latinis in C latinis in B in latinis A p et h C 19 pheton ABC 20 facio B faciam AC, facies *Carrio* 21 similiter et herichthonius hiulcus B similiter et (et om. C) hierichthonis hiulchus AC 23 debent 5 b enim consonans — scribendum non est B b enim consonans ante se aspirationem scribendum est (rell. om.) AC 24 beatus per aspirationem scribendum est *Par. 5, om. Carrio. fortasse hiatus per adspirationem scribendum est. nam hoc adnotare poterat Cassiodorius adductus iis quae de hiatu scripta invenit apud Priscianum p. 17, 10*

p. 2319 P.

Caelebs ante terminalem s litteram b scribi debet, non v, quoniam v vocalis, cum in consonantis transierit potestatem, non potest aliam praecedere consonantem.

Adspiratio ante vocales omnes poni potest; post consonantes autem quattuor tantummodo ponitur, c t p r, ut habeo Herennius heros hiems homo humus Chremes Thraso Philippus Rhodus. ideo autem h vocalibus extrinsecus adscribitur, ut minus sonent, consonantibus autem intrinsecus, ut plurimum sonent.

Gnatus per g et n scribendum est, sicut gnavus, quia in compositione ipsam retinent g, ut agnatus et ignavus.

Ecquid per c scribendum in prima syllaba, quoniam enquid significat n littera consonante in c conversa.

Sanguis in prima syllaba per m scribendum in nominativo dumtaxat casu, in ceteris autem casibus per n, quoniam m littera in n convertitur.

Bs latinae litterae pro ψ graeca littera non aliter poni debent in una eademque syllaba coniunctae nisi in fine nominativi, cuius genetivus in bis desinit, ut urbs urbis, caelebs caelibus, Arabs Arabis.

Sciendum autem surripio per r geminum, non per b et r scribendum: similiter et [corripio] arripio, quoniam b in r quoque commutatur.

Suspisor et suspicio, verba composita ab adverbis sursum vel susum, in prima syllaba per unum s, non per duo scribenda sunt, quoniam duplicari consonans subsequente alia consonante non potest, sicut nec antecedente, nisi fuerit muta ante liquidam, ut supplex suffragor sufflo effluo effringo.

Quicquam in prima syllaba per c scribendum, quod d littera in c litteram commutatur.

Aggero per g scribendum et aggregatus, non per d.

1 Priscian. caelebs 18, 10 4 adspiratio 18, 15 9 gnatus 30, 10
11 ecquid 31, 10 13 sanguis 32, 9 15 bs latinae litterae 33, 7 18 surripio 34, 10 20 suspisor 34, 13 25 quicquam 35, 1 Papirian. 160, 10.
27 aggero 35, 1

1 s om. AC b scribi debet non u B b scribi debet non per u AC per b scribi debet et non per v Carrio 2 consonantis] consonantes A consonantē C non ante potest om. ABC 4 autem] ut A 6 chremens AC h om. AC, add. B 7 minus sonent B minus sonet AC 9 quia] quae C que A
10 retinent Carrio, retinet ABC ut agnatus B ut gnatus AC 13 Sanguis C Sanguis AB dumtaxat om. C 14 qm m littera Bc qm littera C qm eo littera A. Prisciani praeceptum, in n mutatur s, sanguis sanguinis, ipse Cassiodorius videtur perturbavisse 15 pro ψ graeca littera ε per i graeca littera B per y graecā litterā C per v graecam litā A 19 similiter et corripio arripio B similiter arripio et corripio C arripio similiter et corripio A in r quoque commutat A in r commutat C 23 suffrago C suffragio A 25 quod] quia C q. A
26 mutatur AC 27 aggero per g B aggero per d A adgero per g C scribendum om. C adregatus C

p. 2320 P.

Harpia, quod graecum nomen est, per y graecum sequente i latino scribendum est, | quoniam apud eos *vi* diphthongon est.

Ara, cum altare significat, sine adspiratione, cum vero cubile porcorum, cum adspiratione scribendum.

CONCLUSIO

Congregatis igitur, quae per supra dictos orthographos necessario reperi fuisse conscripta, nunc finem libri domino iuvante faciamus. datur enim intellegi rem nimis utilem fuisse, quae tot ac tantis auctoribus cognoscitur esse tractata, quoniam, siquid a prioribus praetermissum est, a sequentibus constat impletum. meminisse autem debemus frequenter artigraphos de orthographia tractasse et iterum orthographos de partium declinatione disseruisse, cum tamen res sibi repugnare videantur. ars enim tractat de partium declinatione, orthographia vero quem ad modum scribi debeat designat, quod partium declinatio decora repperit. hoc si in auctoribus semper intenderis, ut pro locis suis posita diligenter accipias, nullo errore fatigaberis. nunc animos legentes erigite et gaudete tantos ad vos priscos pervenisse auctores, ut eis credere indubitata mente debeatis. possem quidem Aquilam et Quintilianum, sed et Avitum, quos non nulli in orthographiae peritia laudandos esse putaverunt, quos tamen venturos in Christi nomine celerrime sustinemus, superioribus auctoribus addere. sed necessarium non est multiplici numero dare licentiam, cum non sint omnino definiti quanti de eadem re scribere maluerunt. nam si duodecim horarum spatia diem protinus complere noscuntur, si duodecim quoque menses annum volubili varietate restituunt, si duodecim signa caelestia totius nobis circuli campos solida rotunditate concludunt, debet nobis omnino sufficere, quod ex duodecim orthographorum libris rectitudinem scripturae docentium defloratas regulas posteris legendas exhibui.

Valete, fratres, atque in orationibus vestris | mei memores esse dignimini, qui vos inter cetera et de orthographiae virtute et de distinctione

1 Priscian. Harpyia 37, 12 3 ara 53, 20

1 arpyia quod B harpygia quae C arpygia que A sequente i latino B sequenti in latino A sequenti i latinū C 2 yi B iy AC 4 cum vero — adspiratione om. AC scribendum est C 6 Congregatis igitur quae per supra dictos B Congretis (Cum grecis C) igitur quod supra dictos AC per] apud 5 7 libri B libro AC 8 intellegi rem] intellegere corr. -re B 12 disserere AC 13 partium] artium ABC nominum Carrio 14 quod partium declinatio B qui partium declinatio A qui partium declinatione C quae in partium declinatione Carrio repperit AC reppererit B 16 fatigaberis B fatigaris AC erigere A 17 possim quidem C possim qui A possemque . . sed que ras. B 18 orthographia AC 20 necessarium non est B necessarium est AC 23 protinus om. C 25 cāmpum AC 26 artigraphorum AC 27 regulas om. A posteras legendas A posteros legenda C 28 atque om. AC 29 qui nos in cetera AC quos inter cetera B et priore loco om. B

ponenda, quae nimis pretiosa cognoscitur, sub brevitate commonui, et quem ad modum scripturae divinae intellegi debeant, copiosissime legenda praeparavi. quatenus sicut et ego vos ab imperitorum numero sequestratos esse volui, ita nos virtus divina non patiatum cum nequissimis poenali societate coniungi.

EXCERPTA EX DVOBVS LIBRIS INSTITVTIONVM
CASSIODORII

I *Ex praefatione*

vol. II, p. 509 ed. Gar.

Reliquos vero codices, qui non sunt tali distinctione signati, notariis diligenti tamen cura sollicitis relegendos atque emendandos reliqui. qui etsi non potuerint in totum orthographiae minutias custodire, emendationem tamen codicum antiquorum, ut opinor, adimplere modis omnibus festinabunt. habent enim scientiam notarum suarum, quae ex maxima parte hanc peritiam tangere atque admonere noscuntur. sed ut error inolitus aliquatenus de medio tolleretur, factum est ut in sequenti libro de orthographiae regulis perstrictim pro captu ingenii non nulla poneremus, ne praecipitanter emendantium impolita praesumptio posteris carpenda tradere-
tur. paravi quoque quantos potui priscos orthographos invenire, per quos etsi non omnino correcti, tamen ex magna parte meliorati esse videantur: orthographia siquidem apud Graecos plerumque sine ambiguitate probatur expressa, inter Latinos vero sub ardua difficultate relicta monstratur, unde etiam modo studium magnum lectoris inquirat.

p. 517 ed. Gar. II *Ex institutionum divinarum lectionum c. XV*

Et quoniam interdum casus generaue nominum vel tempora verborum humanis regulis nequeunt convenire, sed tamen eorum usum ecclesiasticus consensus amplectitur, duorum vel trium priscorum emendatorumque codicum auctoritas inquiratur. scriptum est enim 'in ore duorum vel trium stabit omne verbum', et praesumi non liceat quod divino vindicatur eloquio, ut est in psalmo vigesimo primo 'populo qui nascetur, quem fecit dominus', et illud evangelii 'euntes docete omnes gentes baptizantes eos

1 quae nimis B quae minus C quae inis A 3 sicut ego B 5 coniungi. hunc cassiodori senatoris de orthographia librum ex duodecim auctorum opusculis defloratum. n. EXPLICIT B coniuncti hunc cassiodori senatoris de orthographia librum ex XII auctorum opusculis defloratum AMN EXPLIC LIB DE ORTOGRAPHIA ADIUUANTE DNO A coniungi. hunc cassiodori senatoris de orthographia librum ex XII auctorum opusculis defloratum EXPLICIT AMEN AMN C

B codex Bambergensis

b eiusdem codicis corrector

ε editiones Cassiodorii

13 scientia B 18 quantos] quantum ε 24 tempora verborum] temporum B ε 25 ecclesiasticum B 27 duorum vel trium testium Garetius

p. 517. 18 G.

in nomine patris et filii et spiritus sancti⁷, similiter et in centesimo quadra-
 gesimo tertio psalmo 'beatus populus, cuius est dominus deus eorum' et
 his similia. regulas igitur elocutionum latinarum, id est quadrigam Messii,
 omnimodis non sequaris, ubi tamen priscorum codicum auctoritate con-
 5 vinceris. expedit enim interdum praetermittere humanarum formulas dictio-
 num et divini magis eloquii custodire mensuram. in prosa caput versus
 heroici finemque non corrigas, quinque longas totidemque breves non audeas
 improbare, | trochaeum triplicem laudabilis neglectus abscondat, miotacismos
 et hiatus vocalium omnino derelinque, quoniam hic locum habere non
 10 possunt quae doctores litterarum liberalium regulariter custodire noscun-
 tur. istud enim inter humanas dictiones convenit praecaveri, in divinis
 autem eloquiis tales compositiones nullatenus accusantur. maneat ubique
 incorrupta locutio, quae deo placuisse cognoscitur, ita ut fulgore suo
 niteat, non humano desiderio carpenda subiaceat. haec enim et simplices
 15 suaviter instruit et doctos pro sua reverentia decenter oblectat.

Post superiorem igitur divisionem, ubi diximus idiomata legis divinae
 non esse tangenda, vel cetera quae secuntur locus ammonet more maiorum
 hanc quoque ponere subdivisionem, ut ad particulas partium distinctius
 venire debeamus. unde enim doctissimus Aristoteles perihermenias suas
 20 ad liquidum perducere potuisset, nisi divisionum et subdivisionum iterum-
 que particularium divisionum ordine custodito cuncta tractasset? quem
 secuti nunc dicimus, in quibus litteris sunt librariorum vitia corrigenda.
 in verbis quae accusativis et ablativis praepositionibus serviunt situm
 motumque diligenter observa, quoniam librarii grammaticae artis expertes
 25 ibi maxime probantur errare. nam si m litteram inconvenienter addas aut
 demas, dictio tota confusa est. casus vero nominum exceptis monoptotis
 declinationesque verborum quae defectiva non sunt totasque partes oratio-
 nis, ubi tamen sacra non impugnat auctoritas, considera diligenter suis-
 que locis aptata custodi, ne locutionis ordine permixto totum, quod absit,
 30 possideat indecora confusio.

B pro v, v pro b, o pro u, n pro m contra orthographiae praecepta
 vitiose positas non relinquant. aspirationem vero superfluum deme aut adice
 competenter. casus nominum temporaque verborum, ubi tamen permittis,
 custodi diligenter. reperies enim frequenter in auctoritate consuetudini
 35 dissona, quae tibi non liceat immutare; sed in his emendatorum codicum
 servetur exemplum. cetera vero quae sunt male praesumpta recorrege,
 quoniam antiquarii exinde potius comprobantur offendere, dum elocutioni

3 latinorum B quadrigam] quadrica B quadriga b 8 meotacismos B
 9 derelinque b relinque B 14 carpienda B 15 instrui B 18 hanc] hac B
 33 permittis] premitteris B 34 reperiens B consuetudini dissona s consui-
 tudinis sona B consuetudinis sonum b 37 probantur s

p. 518. 525 G.

latinae linguae nesciunt servire dispositae. a in fine adverbii non relinquantur, a iterum casui genetivo non subtrahas. multa etiam respectu euphoniae propter subsequentes litteras probabiliter immutamus, ut illuminatio irrisio immutabilis impius improbus. r litteram narrationi tolle superfluum: a gnaro enim, id est scito seu perito, venit nominis ista compositio. quod, cum pronomen est, per d, non per t litteram; cum vero adverbium numeri est, per t, non per d litteram scribendum est. quicquam c magis in prima syllaba ponendum est quam d propter euphoniae, quam praecipimus sequi. quid plura? secundum regulas artigraphorum quae tamen sunt emendanda percurrere, ne articulatae vocis pulchra modulatio peregrinis litteris maculata absone potius et indecora reddatur. orthographos priscos frequenter relege, quos ego inferius titulo tricensimo, ubi de antiquariis legitur, propter notitiam librariorum utiliter instruendam deflorandos esse iudicavi, et extrinsecus huic libro de orthographia titulum dedi. ita contingit ut et istud studioso prosit legere, ubi cognoscit quae in scripturis sanctis minime debeat violare et illud necessario latius discatur, ubi generaliter praesumpta vitia corrigantur.

III *Ex eiusdem libri c. XXX*

p. 525 ed. Gar.

Accedit etiam laudibus eorum qui factum domini aliquo modo videntur imitari, qui legem suam, licet figuratim sit dictum, omnipotentis digiti operatione conscripsit. multa sunt quidem quae de tam insigni arte referantur, sed sufficit eos dici librariorum qui librae domini iustitiaeque deserviunt. sed ne tanto bono mutatis litteris scriptores verba vitiosa permisceant aut ineruditus emendator nesciat errata corrigere, orthographos antiquos legant, id est Velium Longum, Curtium Valerianum, Papirianum, Adamantium Martyrium de v et b, eiusdem de primis mediis atque ultimis syllabis, eiusdem de b littera trifariam in nomine posita, et Eutychem de aspiratione, sed et Focam de differentia generis, quos ego, quantos potui, studiosa curiositate collegi. et ne quempiam memoratorum codicum obscuritas derelicta turbaret, quoniam antiquarum declinationum permutatione pro maxima parte confusi sunt, magno studio laboris incubui, ut in libro sequestrato atque composito, qui inscribitur de orthographia ad vos defloratae regulae pervenirent et dubietate sublata liberior animus viam

1 a] ae utroque loco 5 4 r litteram narrationi tolle superflua B G litteram a narratione tolle superfluum 8 quam praecipimus 9 qua praecipimur B 13 notitiam] notiam B 15 debeat diuolare B 16 discitur B 5

Institutionum divinarum caput XXX e duobus codicibus Bernensibus 171 (C) et 225 (D) emendatum edidit Hagenus anecd. Helvet. praef. p. CXXXXI
19 accidit BC 22 referuntur D set sufficite hos dicit librariorum B librae domini BC libere domino D 25 papirianum D 5 papirianum C, om. B 27 de b littera C trifaria CD tripharia B eutychem B 5 euticen D 28 1 quantos potui B quanto potui C quanta potui D quantum potui 5 30 declinationum] declinatione B 31 pro maxima parte confusi] propria parte confusa C

p. 525. 528 G.

emendationis incederet. Diomedem quoque et Theoctistum aliqua de tali arte scripsisse comperimus. qui si inventi fuerint, vos quoque eorum deflorata colligite. forte et alios invenire possitis, per quos notitia vestra potius instruat. isti tamen qui memorati sunt, si assiduo studio relegantur, omnem vobis caliginem ignorationis abscondunt, ut quod hactenus ignoratum est habeatur ex maxima parte notissimum.

III Praefatio secundi libri

p. 528 ed. Gar.

Intentus nobis est de arte grammatica sive rhetorica vel de disciplinis aliqua breviter velle conscribere. quarum rerum principia necesse nobis est inchoare, dicendumque prius est de arte grammatica, quae est videlicet origo et fundamentum liberalium litterarum. liber autem dictus est a libro, id est arboris cortice dempto atque liberato, ubi ante copiam chartarum antiqui carmina describebant. scire autem debemus, sicut Varro dicit, utilitatis alicuius causa omnium artium extitisse principia. ars vero dicta est, quod nos suis regulis artet atque constringat. alii dicunt a Graecis hoc tractum esse vocabulum, ἀπὸ τῆς ἀρετῆς, id est a virtute doctrinae, quam disertis viri unius cuiusque bonae rei scientiam vocant. secundo de arte rhetorica, quae propter nitorem et copiam eloquentiae suae maxime in civilibus quaestionibus necessaria nimis et honorabilis aestimatur. tertio de logica, quae dialectica nuncupatur: haec, quantum magistri saeculares dicunt, disputationibus subtilissimis ac brevibus vera sequestrat a falsis. quarto de mathematica, quae quattuor complectitur disciplinas, id est arithmetica, geometrica, musica, et astronomia, quam mathematicam latino sermone doctrinalem possumus appellare. quo nomine licet omnia doctrinalia dicere valeamus, quaecumque docent, haec sibi tamen commune vocabulum propter suam excellentiam proprie vindicavit, ut poeta

1 incederet B 2 scripsisse BD conscripsisse C 3 forte set B 5 abscondunt 5

In excerptis libri secundi adscriptae sunt lectiones codicis Wirceburgensis f 5 (A) cum emendationibus veteris correctoris (a) et lectiones codicis Sangermanensis 782 (S) CASSIODORI SENATORIS INSTITUTIONUM DIVINARUM LITTERUM EXPL LIBER PRIMVS INCIP EIUSDE SECULARIUM LITTERUM LIBER SECUNDUS DEO GRATIAS praefatio libri II B, in quo primum praefatio illa quam dedit Garetius p. 528 scripta est, sicut indicavit Haasius, deinde sequuntur haec, In quo libro primum nobis dicendum est de arte grammatica quae est videlicet sqq. DE GRAMMATICA ARTE S. inscriptio omissa est in A 9 necesse nos est inchoare S 11 liberalium] liberarium A 12 copiam] inuentionem B 13 describebant A describebant Ideoque licentia est nunc et breues libros facere et prolixiores extendere; quoniam sicut cortex et virgulta complectitur et uastas arbores claudit, ita pro rerum qualitate permissum est modum libris inponere B 17 doctrinae om. B bonae om. B bonae (re superscr.) scientiam A 20 quantum] qua tum A qua tum a 23 astronomicam (corr. astronomiam) mathematicam uero latino B 25 valeamus] possumus B 26 ut poeta dictus intellegitur apud grecos homerus apud latinos uergilius orator enuntiatus apud grecos demosthenes apud latinos cicero declaratur quam

p. 528. 529 G.

dictus intellegitur Virgilius, orator enuntiatus advertitur Cicero, quamvis multi et poetae et oratores in latina lingua esse doceantur, quod etiam de Homero atque Demosthene graeca facundia concelebrat. mathematica vero est scientia quae abstractam considerat quantitatem. abstracta enim quantitas dicitur, quam intellectu a materia separantes vel ab aliis accidentibus sola ratiocinatione tractamus. | sic totius voluminis ordo quasi quodam vade promissus est. nunc quem ad modum pollicita sunt, per divisiones definitionesque suas domino iuvante reddamus, quia duplex quodam modo discendi genus est, quando et linealis descriptio imbuat diligenter aspectum, et per aurium praeparatus intrat auditus. nec illud quoque tacebimus, quibus auctoribus tam graecis quam latinis quae dicimus exposita claruerunt, ut qui studiose legere voluerit quibusdam compendiis introductus lucidius maiorum dicta percipiat.

INSTITVTIO DE ARTE GRAMMATICA

p. 2321 ed. Putsch.

Grammatica a litteris nomen accepit, sicut vocabuli ipsius derivatus sonus ostendit, quas primus omnium Cadmus sedecim tantum legitur inuenisse eas Graecis studiosissimis tradens. reliquas ipsi vivacitate animi suppleverunt. de quarum formulis atque virtutibus Helenus et Priscianus subtiliter attico sermone locuti sunt. grammatica vero est peritia pulchre loquendi ex poetis illustribus oratoribusque collecta. officium eius est sine vitio dictionem prosalem metricamque componere; finis vero elimatae locutionis vel scripturae inculpabili placere peritia.

Sed quamvis auctores temporum superiorum de arte grammatica ordine diverso tractaverint suisque saeculis honoris decus habuerint, ut Palaemon, Phocas, Probus et Censorinus, nobis tamen placet in medium Donatum deducere, qui et pueris specialiter aptus et tironibus probatur accommodus, cuius gemina commenta reliquimus, ut supra quod ipse planus est

uis multi et poetae et oratores in utraque lingua esse doceantur. mathematica vero *B* 3 graeca] graecia *AS* 5 quam] qua ϵ accidentibus *S* 6 uade *AB* uate *Sb* 7 quemammodum *AB* 10 per aurium praeparatum intrat auditum *Garetius* per aurium *S* post aurium *AB* 12 voluerint — introducti — percipiant *B* compendiis] competentis *S* 14 EXP. PRAEFATIO. INCP INSTITVTIO DE ARTE GRAMMATICA Grammatica a litteris *AS* CASSIODORII SENATORIS EXPL. SECUNDI LIBRI PRAEFATIO et interpositis titulis eiusdem libri Grammatica a litteris *B* 17 easque Graecis studiosissimis tradidisse ϵ reliqua *B* reliqua *AS* 18 de quarum positionibus atque uirtutibus grece ellenus (allenus ut videtur *b*) latine priscianus suppliciter (sufficienter *b*) tractauerunt grammatica uero *B* Helenus atque Priscianus *Garetius*. Helenum quem dixerit Cassiodorius, non constat. si graecum esse uoluit, sicut videtur, de Apollonio vel Herodiano, quos apud Priscianum nominatos inuenerat, cogitari potest 19 attico] antiquo ϵ 20 oratoribusque ϵ auctoribusque *ABS* sine vitio dictionem *A* sine uitio distinctionem *B* sine dictione *S* 21 elimatae *BSa* elimata *A* 24 suisque — habuerint in marg. add. *A* 27 relinquimus *S* planus *B* latinus *AS*

p. 529 G.

p. 2321—23 P.

fiat clarior dupliciter explanatus. Donatus igitur in secunda parte ita disceptat [de voce articulata, de littera, de syllaba, de pedibus, de accentibus, de posituris seu distinctionibus, et iterum de partibus orationis VIII, de schematibus, || de etoemologiis, de orthographia]. vox articulata est aer percussus sensibilis auditu, quantum in ipso est. littera est pars minima vocis articulatae. syllaba est comprehensio litterarum vel unius vocalis enuntiatio temporum capax. pes est syllabarum et temporum certa dinumeratio. accentus est vitio carens artificiosa pronuntiatio. positura sive distinctio est moderatae pronuntiationis apta repausatio. partes autem orationis sunt octo, nomen, pronomen, verbum, adverbium, participium, coniunctio, praepositio, interiectio. nomen est pars orationis cum casu corpus aut rem proprie communiterve significans, proprie, ut Roma Tiberis, communiter, ut urbs flumen. pronomen est pars orationis quae pro nomine posita tantundem paene significat personamque interdum recipit. verbum est pars orationis cum tempore et persona sine casu. adverbium est pars orationis quae adiecta verbo significationem eius explanat atque implet, ut 'iam faciam' vel 'non faciam'. participium est pars orationis dicta, quod partem capiat nominis, partem verbi: recipit enim a nomine genera et casus, a verbo tempora et significationes, ab utroque numeros et figuras. coniunctio est pars orationis adnectens ordinansque sententiam. praepositio est pars orationis quae praeposita aliis partibus orationis significationem earum aut mutat || aut complet aut minuit. interiectio est pars orationis significans mentis affectum voce incondita. schemata sunt transformationes sermonum vel sententiarum ornatus causa posita, quae a quodam artigrapho nomine Sacerdote collecta fiunt numero nonaginta et octo, ita tamen ut quae a Donato inter vitia posita sunt in ipso numero collecta claudantur, quod et mihi quoque durum videtur, vitia dicere quae auctorum exemplis et maxime legis divinae auctoritate firmantur. haec grammaticis oratoribusque communia sunt, quae tamen in utraque parte probabiliter reperiuntur aptata. addendum est etiam de etymologia et orthographia, de quibus alios scripsisse certissimum est. etymologia est aut vera aut veri similis demonstratio declarans, ex qua origine verba descendant. orthographia est rectitudo scribendi nullo errore vitata, quae manum componit et linguam.

1 explanatus. sed et sanctum Augustinum propter simplicitatem fratrum breviter instruendam aliqua de eodem titulo scripsisse reperimus, quae vobis lectitanda reliquimus, nequid rudibus deesse videatur, qui ad tantae scientiae culmina praeparantur. Donatus igitur *B et Garetius*. eadem leguntur in codice Parisino 8679

2 de voce — 4 orthographia, quae hoc loco in *BS* interposita sunt, in media parte paginae scripta et figura adpicta quasi tituli notata sunt in *A*
 18 partem verbi *ABS* partemque verbi *ab* 22 earum *Sb* eius *AB* 24 posita *Garetius* a quodam] *ab B* 25 collecta sunt 29 oratoribusque] oratoribus *S* in *om. S* 30 de etymologia *A* de etoemologiis *B* de ethimologiis *S*
 31 alios] nonnullos *B* etoemologia vero est aut vera *B*

Haec breviter dicta sufficiant. ceterum qui ea voluerit latius pleniusque cognoscere, cum praefatione sua codicem legat, quem nostra curiositate formavimus, id est artem Donati, cui de orthographia librum et alium de etymologiis inseruimus, quartum quoque de schematibus Sacerdotis adiunximus, quatenus diligens lector in uno codice reperire possit, quod arti grammaticae deputatum esse cognoscit.

Q. PAPIRII DE ORTHOGRAPHIA

Iustitia cum scribitur, tertia syllaba sic sonat, quasi constet ex tribus litteris t z et i, cum habeat duas, t et i. sed notandum quia in his syllabis iste sonus litterae z inmixtus inveniri tantum potest, quae constant ex t et i et eas sequitur vocalis quaelibet, ut Tatius et otia iustitia et talia. excipiuntur quaedam nomina propria, quae peregrina sunt. sed ab his syllabis excluditur sonus z litterae, quas sequitur littera i, ut otii iustitii. item non sonat z, cum syllabam ti antecedit littera s, ut iustius castius.

1 haec breuiter (de *add. b*) definitionibus tantummodo dicta sufficiant B

2 codicem legat quem de grammatica feci arte conscripsi (*corr. conscribi b*) quatenus diligens lector inuenire possit quod illi proposito deputatum esse cognoscit. Nunc ad artis rhetoricae divisiones definitionesque ueniamus. quae sicut extensa atque copiosa est ita multis et claris scriptoribus tractata dilatatur. De rethorica B 6 cognoscit. Sed quia continentia magis artis grammaticae dicta est, curauimus aliqua de nominis uerbique regulis pro parte subicere, quas recte tantum Aristoteles (aristotelis S arestothelis A *corr. les a*) orationis partes adseruit AS5. sequitur deinde in A uberior commentarius de declinatione nominum et de coniugatione uerborum, Graeca nomina quae apud nos in as exeunt tres species habent — fungor hanc rem et illa re. Haec satis ad exempla analogiae dixisse sufficiat. nunc ad artis rhetoricae diuisiones definitionesque ueniamus *sqq. sed haec omnia, quorum pars in editione Cassiodorii recepta est, ex Martiani Capellae libro tertio p. 82, 6 — 95, 33 ed. Eys. descripta sunt. in S autem ommissa hac parte pro ea scripta sunt haec*, reliqua qui uoluerit in alio quaerat uolumine. nam ego describtor ad potiora discurrens reliquorum oblitus sum aut fors neglexi. Inter rationes rethoricas obseruandum: *cf. rhet. lat. ed. Halm p. 501. interpositis definitionibus ad artem rethoricam pertinentibus sequitur deinde expositio artis rethoricae.*

7 Papyrii fragmentum in codice Palatino 1753 scriptum est f. 75 incipit p̄ quinti papyrii ortografia feliciter lectori et scriptori: *cf. gramm. lat. v. VI praef. p. VII. ex eodem codice primum editum est ab Ioanne Sichardo in editione Basileensi a. 1527 f. 106, 'Q. POPYRII DE ORTHOGRAPHIA FRAGMENTUM. Si diuinare licet, cum existimaverim Papyrium, qui a Prisciano toties Papyriani nomine citatur de re grammatica, cuius exemplar exusque Hassia iam iam expectamus, donaturi aliquando publico'. in titulo editionis dicitur Papyrii Praetextati fragmentum de orthographia: cf. gramm. lat. l. c. p. IX. ex Basileensi editione Papyrii fragmentum repetiuit Lipsius de rect. pronunt. lat. ling. c. 14, ex Palatino codice Augustus Wilmannsius mus. Rhen. v. XXIII a. 1868 p. 401 9 constant ex t Wilmannsius, constat t codex*